

విషయసూచిక

పేజీ

1. బాలజ్ఞాని నచికేత	...	...	...	1
2. సత్యకాముడు	..	...	...	9
3. భృగువు	...	...	...	13
4. శ్వేతకేతు	...	...	...	16
5. రాజు - రైక్య	...	...	...	22
6. పాణిమునకే జయము	...	...	...	27
7. ఇంద్రుని తపస్సు	...	...	...	35
8. దేవతలు బ్రహ్మను దర్శించుట	...	...	...	47

ఉ ప ని ష త్తు ల క థ లు

బాలజ్ఞానినచి కేత

—(౦)—

సంస్కృత భాషలో “ఉపనిషత్తు” లను గ్రంథములు గలవు. ప్రాచీన ఆర్య ఋషీశ్వరులు ఈ గ్రంథములను వ్రాసి యుంచిరి. మన ప్రాచీన ఋషీశ్వరులు ఎట్టి ఆలోచనములను చేయువారో, ఎట్టి సాధనము గావించువారో, వారి జీవితములు ఎంత మహత్తరమైనవో, ఈ గ్రంథము ములలో కాననగును. కొందరి అద్భుత బాలుర చరిత్రలు ఈ గ్రంథములలో వర్ణింపబడి యున్నవి.

ప్రథమమున నచికేతుని విషయము ఆలోచింతము.

వాఙ్మతవన ఋషీశ్వరుని తపో వనములో ఒకనాడు భారతదేశ ఋషిముని ఘంగపు లందరును సమావేశమై ఉండిరి. ఆ ఋషీశ్వరుడు విశ్వజిత్ యజ్ఞమును ఆచరించుచుండెను. ఈ యజ్ఞమును ఆచరించువారు తనకు ఉన్నదంతయు దానము చేయవలసి యుండును, తనదని దేనిని కూడ ఉంచుకొనుటకు వీలులేదు.

యజ్ఞము పూర్తి అయినది వాఙ్మతవన ఋషి తన యావదాస్తిని ఒక్కొక్కటే అందరికిని దానము చేసెను. బాల

నచికేతుడు ఆ యజ్ఞసభమున ఒక ప్రక్కన నిలువబడి అంతయు పరికించు చుండెను. నచికేతుడు వాజ్మత్రవన ఋషికి వీక్షక పుత్రుడు.

దాన ధర్మములు సమాప్తము గావింపబడెను. ఈ సారి పురోహితులకు దక్షిణాలు సమర్పించుకొను సమయము వచ్చినది, కాని దక్షిణాలు ఇచ్చుటకు అప్పటికి కొన్ని బక్కచిక్కిన ఆపులు మాత్రమే మిగిలి ఉండెను. ఆ ఋషీశ్వరుడు వానినే పురోహితులకు దక్షిణగా సమర్పించు కొనెను.

నచికేతుని మనస్సు విచారముగా ఉండెను. బక్కచిక్కిన ఎండిపోయిన ఆపులు విశ్వజిత్ యజ్ఞమునకు దక్షిణలా అని తలంచెను.

వాజ్మత్రవన ఋషి ఆభ్యాగతులను ఒక్కొక్కరి నే వంపి వేయు చుండిరి, నచికేతుడు తండ్రివద్దకు పోయి “ మహర్షితమరు నన్ను ఎవరికి దానము చేసితిరి ” అని ప్రశ్నించెను. పుత్రుని ప్రశ్న తండ్రి విని విననట్లుగా ఉండెను.

నచికేతుని మనస్సు కలవర పడుచుండెను. ఋషి సర్వస్వమును దానము చేసి తన స్నేహ ధనమును దాచి ఉంచుకొనెను, విశ్వజిత్ యజ్ఞ ఫలమును ఆయన పొంద గలరా !

పితా, మీశ్రేష్ఠ సంపదను సేను, నన్ను ఎవరికి దానము చేసితిరి. అని మరల ప్రశ్నించెను.

ఋషి మనస్సులో ఆ ఆలోచనము లేకుండెను. అందువలన ఆయన జవాబు చెప్పక మిన్నకుండెను. బ్రాహ్మికమైన సర్వస్వమును దానము చేసినను ఋషీశ్వరుని మన

స్వల్ప స్నేహ మాయలు తెలియకుండగనే దాగి ఉండెను. ఆయన ఏకాగ్రచిత్తముతో ఒక్కొక్కరికే శలవు ఇచ్చి వంపి వేయు చుండిరి.

తండ్రి ఈసారి కూడ నిరుత్తుడై ఉండుట గాంచి, “మహర్షి, నన్ను ఎవరికి దానము చేసెతిరి, అని సచి కేతుడు మరల ప్రశ్నించెను.

స్నేహ కోర్ధ కంఠముతో - ‘యమునకు’ అని జవాబు చెప్పెను.

సచి కేతుని మనస్సునకు ఆనందము కలిగెను. ఇప్పు టికి తండ్రిగారి యజ్ఞము సార్థక మైనట్లుగా తలంచెను.

అభ్యాగతు లందరును శలవు గైకొని వెడలిపోయిరి. యజ్ఞ అగ్ని ఆరి పోయెను. ఋషిగారి ఆశ్రమము శూన్యమై దాన సామగ్రి లన్నియు కొనిపోబడెను. పుత్రుడు సచి కే తుడుకూడ వారితో వెడలిపోవ సిద్ధపడి ఉన్నటుల ఋషి గ్రహించెను.

“ఎచ్చటికి పోవుచున్నావు, సచి కేతా ” అని తండ్రి ప్రశ్నించెను.

సచి కేతుడు తండ్రికి ప్రణామములు సమర్పించి “మీ దానమును సార్థక పరచుటకు వెడలుచున్నానని ” నుడివెను.

— అనగా నేమి ?

— తమరు నన్ను యమునకు దానము చేసెతిరి. నేను ఇప్పుడు యముని సంపదను, అందువలన ఆయన వద్దకు పోవుచున్నాను.

భాలకుని ముఖతః ఈ సిరగంభీర వాక్యము విని ఋషి శ్వరుడు విస్మితుడాయెను.

— అట్లు అనుచున్నా వేమి సచికేతా? నేను కోపముతో నుడివిన వాక్యము సత్యమగునా? పుత్రుని ఎవరైన ఎప్పుడైన యమునకు దానము చేయుదురా?

నాకు ఆ విషయము తెలియదు, నాయనా — అట్లని స్నేహముచేత సత్యపాలనమునందు విముఖులగుదురా? ఋషి ముఖతః అసత్యము ఎన్నడును వెలువడదు.

— కాని ఇది ఎట్లు సాధ్యమగును?

— ప్రపంచములో జీవితము సత్యము వలె పుట్టుచున్నది, పరివర్తమై రాలి పోవుచున్నది — ఇట్టి ప్రపంచములో మనుజుని కొరకై సత్యపాలనమునందు విముఖులగుట ధర్మమా?

ఆయన ఋషి- వాఙ్మ్రవసన కౌననియు తండ్రి- వాఙ్మ్రవస ననియు గ్రహించెను, తాను విశ్వజిత్ యజ్ఞము గావించి పొందలేని జ్ఞానమును చాల సచికేతుడు ఎచ్చటి నుండి పొందగలిగెను?

ఋషి మరి ఏ విధమునను వాదించ లేకపోయెను.

సచికేతుడు మృత్యులోక మార్గమున యాత్రను ఆరంభించెను.

మర్త్యశిశువు మృత్యుద్వారము వద్దకు బయలుదేరెను.

యమలోక ద్వారము వద్దకు వచ్చి చూచుసరికి, యముడు గృహములో లేనట్లును, ద్వారము బంధింపబడి

యున్నట్లును నచికేతుడు గాంచెను. ఆయనగాక ఈ ద్వారమును మరెవ్వరును తెరువ జాలరు.

యముని రాక కొరకు యమపురి ద్వారము వద్ద నచికేతుడు కాచుకొని ఉండెను.

ఒకరోజు, రెండు రోజులు, మూడు రోజులు గడచి పోయెను.

మూడవరోజు యముడు స్వదేశమునకు తిరిగివచ్చెను, ద్వారము వద్ద ఒక అతీధి కాచుకొని ఉన్నట్లుల గాంచెను.

మృత్యుశాల చరిత్రలో ఇట్టి సంఘటన ఎన్నడును జరిగియుండలేదు, అహ్వనము లేకయే మృత్యుద్వారము వద్ద మానవ శిశువు, నిరాహారముగా మూడు దినములు కాచుకొని ఉండుట అశ్చర్య కరమైన విషయము.

మనము సామాన్యులము, యముడు అనినంతనే భయపడుచుండుము. కాని ఆయన పరమ మందరుడగు నీలకాంత పురుషుడని ఉపనిషత్తులు వ్రాసినవారు నుడుపుచుండురు.

నచికేతుడు మూడురోజులు నిరాహారియై తనద్వారము వద్ద కాచుకొని ఉన్నాడని విని యముడు కలవరపడెను.

ఆయన వెంటనే మృత్యువుర ద్వారమును తెరచి వైచెను. మృత్యుద్వారము వద్ద శిశు సూర్యుడు ద్వారపాలకుడై నిలువబడి నట్లుండెను.

మృత్యువు చేతులు జోడించుకొని ఇటుల నుడివెను- ఓ మానవోత్తమా! నీవు ఏ ఉద్దేశముతో స్వయముగా ఇచ్చ

టికి వచ్చితివో నాకు తెలియదు, మూడు గోజులు నిరాహారమై నాద్వారము వద్ద కాచుకొని ఉన్నావు. నా ఈ అపరాధమును మన్నింపుము. నీవు వరములు కోరుకొనుము.

మూడుగోజులు కాచుకొని వున్నందుకు మూడు వరములు కోరుకొనుము. మూడువరములు నీకు ప్రసాదించెదను.

ప్రథమమున నచికేతుడు పితృదేవుని విషయము జ్ఞాపకము వచ్చెను. నచికేత ఇంకను హృదయములో శిశువుగానే ఉండెను.

ప్రథమవరము— నా పితృదేవుని మనస్సులో నాకొరకు ఎట్టి విచారము లేకుండునుగాక ! నేను మరల తండ్రిగారి వద్దకు పోయినప్పుడు గుంతోప హృదయముతో నన్ను స్వీకరించునుగాక !

తథాస్తు అని యముడు ఆశీర్వదించెను, నేను యముడను, అనంత విశ్వర్యమనకు అధికారిని, నీవు ఏ వరము కోరుకొనినను నీకు ప్రసాదించెదను.

నచికేతుడు— నాకు విశ్వర్యములో ఏమిపని భయగ్రస్తుడగు మానవుడు భయమును కలుపుచి స్వర్గలోకమును పొందునట్టి అభయ మంత్రమును నాకు నేర్పుమని వేడుకొనెను.

యముడు— అదిచాలా కష్టమైన దురపగాహ్యమైన మంత్రము !

నచికేతుడు— నీవు ప్రసాదింపుము, నేను దానినే స్వీకరించెదను.

అప్పుడు యముడు కఠిన సాధన విషయమై కృమముగా వివరించి చెప్పెను. నచికేతుడు ఆ విషయములు విని మరల యమునకు వినిపించెను. యముడు ఆశ్చర్య మొందెను. తన కంత నీచుయందున్న రత్నహారమును దీసి నచికేతుని కంతనీచు యందు అలంకరింప జేసెను. మానవ శిశు కంతమున యముని రత్న హారములు డోలాయమాన మగుచుండెను.

యముడు— నీవు మూడవ వరమును కోరుకొనుము నచికేతా! రాజ్యములను, ప్రభుత్వమును, దాస దాసీ జనమును, వైభవములను కోరుకొనుము!

నచికేతుడు— అన్నిటికంటె శ్రేష్ఠమైన ఆత్మజ్ఞాన మంత్రమును నాకు ప్రసాదించుమని వేడుకొనెను.

విముగ్ధ యముడు— ఇంతకంటె మహత్తరమైనది, నీవు కోరదగినది మరేదియు లేదా? నచికేతుడు మృత్యువు నకు ప్రణామము లర్పించి,— ‘అంతకంటె నేను కోరునది మరేదియు లేదని’ నుడివెను.

యముడు దేవ దుర్లభమైన ఆ ఆత్మజ్ఞాన మంత్రమును మానవ శిశువగు నచికేతునకు మూడవ వరముగా ప్రసాదించెను. మానవ శిశువు యొక్క మహిమచే అనాడు యముని మనస్సు ఉప్పొంగి పోయెను. అయిన నచికేతుని ప్రబోధించి ఇట్లు నుడివెను.

ఉత్తిష్ఠత జాగ్రత ప్రాప్యవరాన్ని బోధత లెమ్ము, మేల్కొనుము, గురువుల వద్దకు పోయి సదుప దేశములను

ఉత్తమ జ్ఞానమును పొందుచు, నచికేతుడు అనాడు అమరలోకమునుండి అమృత సందేశమును గొనితెచ్చి అందరికిని ప్రబోధము గావించెను. అప్పు— మేల్కొమ్మ.

“సర్వే వేదాయత్ పదమామనంతి, తపాంసి యది చ్చంతో బ్రహ్మచర్యం చరంతి, తత్తేవదం సంగ్రహేణ బ్రవీమి” ఓంమిదంసర్వం See Text

తాత్పర్యము— సకల వేదములు ఎవరిని గురించి ఘోషించుచున్నవో, తాపసోత్తములు ఎవరికొరకు బ్రహ్మచర్యమును ఆవలంబించి సాధన గావించుచున్నారో అట్టివాడు ఓమ్ అను పరమేశ్వరుడు, ఆ పరమేశ్వరుడు యీ ప్రపంచములో సర్వత్ర వ్యాపించి ఉన్నాడు.

న త్య కా ము డు

—♦(0)♦—

సంధ్యాసమయము. అప్పుడే సూర్య దేవుడు పశ్చిమ దిగంతప్రాంతమున అస్తమించు చుండెను. వన వనాంతరముల యందున్న వృక్షశాఖల పత్రములపై రక్తరంజితకాంతులు తళతళ మెరయుచుండెను.

గౌతమ ఋషీశ్వరుని తపోవనము వివిధ తరులతాదులతో పరిపూర్ణమై గంభీర రూపము దాల్చియుండెను. సువాసనల పవిత్ర వాయువులు వీచుచు మనస్సులను ఆనంద పరవశము గావించు చుండెను.

తరంగములను బోలు శ్వేతకేశ గుచ్ఛములు గౌతమ మునీశ్వరుని శిరముపై ఎగురుచుండెను. గంభీరమైన పవిత్రమైన సంధ్యాసమయములో సాంధ్యోపాసనకై మునివరుడు నియమిత ఆసనముపై ప్రకాంత మనస్కుడై అసీనుడై యుండెను. శిష్యబృందము శుభ్రస్నాతులై పవిత్ర, ప్రశాంతమనస్కులై, బ్రహ్మవిద్యార్జన కొరకు ఋషివరు నలువైపుల కుశాసనములపై అసీనులై యుండిరి.

ఇట్టి సమయములో ఒక దీనశాలుడు, శుభ్రస్వచ్ఛ వదనముతో వినయ విధేయతలతో, గౌతమమునిని సమీపించి, భక్తిపూర్ణ ప్రణామములు ఆర్పించి, వినముడై నిలువంబడి యుండెను.

ఉపనిషత్తుల కథలు

గౌతమముని— ఏమి, నాయనా, అంతయు కుశలమా?

సత్య— చిత్తము.

గౌ— ఇటుల వచ్చితివేమి?

సత్య— తమ శిష్యకోటిలో చేరి బ్రహ్మవిద్య సభ్య సింఛుటకు వచ్చితిని.

గౌ— మంచిది, నాయనా, బ్రహ్మ విద్యార్జనకు అర్హులు బ్రాహ్మణులు. నీకులము, నీగోత్రము, నీవంశము మొదలగునవి చెప్పినయడల అటులనే చేయవచ్చును.

సత్య— చిత్తము. అవి అన్నియు నాకు తెలియదు. నా మాతృదేవి ఉన్నది. ఆమెవద్దకు పోయి వివరములు అన్నియు కనుగొని వచ్చెదను అని ప్రణమిల్లి కలవుగైకొనెను.

సత్యకాముడు బాలుడైనను సత్యనిష్ఠుగలవాడు, వినయ ధేయతలతో ఆరితేరినవాడు సుగుణ గణములచే విభూర్షకు డైనవాడు, బ్రహ్మవిద్యార్జన కొరకు బద్ధసంకల్పుడు.

ప్రయాణ ప్రయాసనైనను లక్ష్యపెట్టక వనాంతరాళ మార్గములలోబడి ఏకాకిగా సుదూర గ్రామాంతరము నందున్న జననివద్దకు పోయెను.

చీకటి పడినది, అస్పృష్టదీపము పర్లకుటీరములో వెలిగింపబడి యుండెను. మాతృదేవి స్నేహార్ద్ర హృదయముతో ద్వారమువద్ద నిలువబడి తనయుని రాకకొరకు ఎదురుచూచుచుండెను.

తనయుడు వచ్చినపెంటనే కాగిట చేర్చుకొని ముఖ వర్చస్సుపై ముద్దికొని “ఋషీశ్వరుడు, ఎమనెను, నాయనా” అని మధురముగా ప్రశ్నించెను.

సత్య— “ అమ్మా, గురువుగారిని దర్శించితిని. బ్రహ్మవిద్యకు అర్హులు బ్రాహ్మణులేనట. నాకులము, గోత్రము, వంశమును గురించి ప్రశ్నించినారు, నాకేమియు తెలియదు, మాతృదేవి ఉన్నది, ఆమెను అడిగి వచ్చి చెప్పెదనని తిరిగి వచ్చితిని ”

మాతృదేవి అధోవదనయై, కన్నీరు మున్నీరుగా కార్చుచు, తనయునితో నిటల నుడివెను—నాయనా, నేను బాల్యకాలమునుండి అనేకుల గృహములలో పరిచారికగా ఉండి పనులొనర్చు కొనుచున్నాను, నీవు ఎప్పుడు వుట్టితివో, ఏకులమో, ఏగోత్రమో, ఏవంశమో నాకు తెలియదు” అని గద్గదస్వరముతో పలికెను.

మరునాడు సత్యకాముడు మరల బయలుదేరి ఆ ప్రశాంత సంధ్యా సమయమునకు ఆ శోపోవనమునకు పోయి గురువుగారిని సమీపించి వినమ్రహృదయముతో భక్తిపూర్ణ ప్రణామము లర్పించి నిలువబడి ఉండెను.

గౌతమముని— ఏమి నాయనా, అంతయు కుశలమా? నీ మాతృదేవిని కనుగొని వచ్చితివా?

సత్య— చిత్తము. కనుగొంటిని ఆమెయు సరిగా చెప్పజాలక పోయినది. బాల్యకాలమునుండియు అనేకుల గృహములలో పరిచారికగా నున్నదనియు, నాకులము, గోత్రము, వంశమును గురించి ఏమియు తెలియ నుడివినదని జవాబు చెప్పెను.

సత్యకాముని నోటినుండి ఈమాట వెలువడిన వెంటనే గురువుగారి నలువైపుల ఆసీనులైయున్న శిష్యులంద

రును “ఓరీ, వీడు కులభ్రష్టుడురా, వీడుగోత్ర హీనుడురా, వీడికి బ్రహ్మవిద్యేమిటిరా ? ” అని వివిధరీతుల నా బాలుని తూలనాడుచు తేనెపట్టనుండి విచ్చిన్నమైన మధు మక్షికముల వలె గుసగుస లాడు కొనుచు చంచలులై యుండిరి.

ఇట్టి సమయములో.

గౌతమముని నిమిలిత నేత్రుడు, ధ్యాన నిమగ్న హృదయుడు, తాపసోత్తములలో తపో మహిమాన్నియు, కరుణార్ద్ర హృదయుడు బ్రహ్మతేజోమయ స్వరూపుడు, సర్వజీవ దయాపరుడు, భారతదేశ మహాన్నతాదర్శ ప్రచారకుడు, భారతజ్ఞాన గౌరవ ప్రతిష్ఠాపకుడు ఆసనమునుండి పైకి లేచి(కరుణారస ప్రసారార్థ నేత్రములతో, మానిర్య ప్రపూర్ణ వాక్యములతో. దివ్య తేజస్సుతో విరాజిల్లుచున్న ఆ బాలుని కొగిటచేర్చుకుని, ముఖవర్చస్సుపై ముద్దిడుకొని “నాయనా, సత్యకామా, సత్యము చెప్పిన సత్యకాముడవు, ద్విజాలలో శ్రేష్ఠుడవు, నీవు సకలసుగుణ సువన్నుడవు నీవు, బ్రహ్మ విద్యకు అర్హుడవు, నాయనా, అని ఆశీర్వాదించి, తన శిష్య గణములో చేర్చుకుని బ్రహ్మవిద్య బోధించెను.

భృగువు

—(౦)—

వరుణ ఋషి కుమారుడు భృగువు,

భృగువు బాల్య కాలముననే వేద వేదాంగములు
వఠించెను. కాని మనస్సునకు శాంతిలేదు.

బ్రహ్మ ఆనగా ఏమిటి, ఎవరు? ఈ ప్రశ్నకు సరి
యైన జవాబు ఎవరు చెప్పగలరు?

భృగువు తండ్రివద్దకు పోయెను— నాయనా, ఒక
ప్రశ్న ఉన్నదనెను.

— అడుగుము, భృగు?

— బ్రహ్మ ఆనగా ఎవరు, ఏమిటి— ఈ విషయము
తెలుసుకొన వలెనని అభిలషించుచున్నాను.

వరుణ ఋషి మనస్సు కలవరము చెందెను. బాలుని
ముఖత ఇంత కఠినమైన ప్రశ్నయూ? వరుణ ఋషి పుత్రు
నకు ఇట్లు ఉపదేశము నొసంగెను— నాయనా, ఎచని నుండి
జీవులు పుట్టుచున్నవో, ఎవనివలన పుట్టిన జీవులు బ్రతుకు
చున్నవో, చనిపోయిన పిమ్మట ఎవనిలో ప్రవేశించు
చున్నవో అదియే బ్రహ్మ. దానిని తపస్సుద్వారా తెలుసు
కొనుము.

భృగువు తపస్సులో కూరుచుండెను. కఠిన తపస్సు
గావించిన పిమ్మట ఇట్లు గ్రహించెను—

అన్నమే బ్రహ్మ. అన్నమునుండియే జీవులు పుట్టుచున్నవి, అన్నము వల్లనే జీవించుచున్నవి, అన్నమునందే మరల ప్రవేశించుచున్నవి.

శాని భృగు మనస్సునకు శాంతికలుగలేదు. బ్రహ్మకు అది ఒక్కటే రూపమా, అది ఆయన సుపూర్ణ రూపము కాదు అని ఎవరో ఆయనకు ప్రబోధించుచున్నట్లుల లోచెను.

భృగు మరల తండ్రిగారిని శరణు జొచ్చెను— నాయనా, నేను తపస్సులో కూచుంటిని అన్నమే బ్రహ్మయని గ్రహించితిని. శాని అంతమాత్రము చేత నామనస్సునకు శాంతి కలుగుటలేదు. బ్రహ్మకు మరియొక రూపము గలదా? నుడువుము అని వేడికొనెను.

— వరుణ ఋషి ఇటుల నుడివెను.

— అవును, ఉన్నది ఆయన కేవలము అన్నమే కాదు, ఆయన తపస్సు, తపస్సు వలననే ఆయనను గ్రహింపనగును.

భృగుమరల కఠినతపస్సులో నిమగ్నుడాయెను. అత్యంత కఠోరతపస్సొనరించి, ప్రాణమే బ్రహ్మయని గ్రహించెను.

శాని దానివలన కూడ ఆయన మనస్సునకు శాంతి కలుగలేదు. మరల తపస్సులో నిమగ్నుడాయెను — జ్ఞానమే బ్రహ్మయని గ్రహించెను.

అయినను శాంతి కలుగలేదు. భృగు మరల తపస్సులో నిమగ్నుడయ్యెను. ఇది అంత్య తపస్సు ఈసారి తపస్సు ముగిసిన పిమ్మట ఆయన మనస్సులో శతసూర్యులు ఉదయించు చున్నట్లుల తోచెను.

ఆయన ఆనందముతో ఉప్పొంగిపోయి—“పొందితిని, పొందితిని, ఆయనను తెలుసుకొన గలిగితిని అని నుడివెను. ఆయన ఆనందము ! ఆనందము నుండియే అన్నియు పుట్టుచున్నవి, ఆనందము ద్వారానే అన్నియు జీవించుచున్నవి, ఆనందములోనే జీవులన్నియు లయము పొందుచున్నవి.”

బాలక భృగుని మహత్తర ప్రశ్నయే నేటి ప్రపంచమును ఆందోళన పరచుచున్నది.

శ్వేత కేతు

—(1)—

ఉద్దాలక ఋషి పుత్రుని పేరు శ్వేతకేతు.

ఉద్దాలక ఋషి జ్ఞానములో అతుల్య మైనవాడు. ఆయన పుత్రునికు జ్ఞానార్జన యెడల శ్రద్ధలేదని విచారించు వాడు.

శ్వేత కేతునకు ఉపనయన కాలము గడచి పోయినను, అతడు ఇంకను ఆట పాటలలోనే నిమగ్నమై యుండెను. ఉద్దాలక ఋషి తనయుని గద్దించి చెప్పిన దేమనగా—
“నీవు పొమ్ము ఇంక గృహమున నుండతగవు. నీవు గురు గృహమునకు పోయి అధ్యయనము చేయుము.

శ్వేతకేతువునకు ఆమాటలు కష్టము కలిగించెను. ఆయన గృహమును వీడి గురువుగారి ఆశ్రమమునకు పోయెను. ద్వాదశ సంవత్సరములలో వేదములను వల్లించెను. ఆయన గృహమునుండి వెడలిపోయినపుడు ఆయనకు ద్వాదశ వత్సరముల వయస్సు ఉండెను. వేదములను, వేదాంగములను వ్యాకరణము, ఛందస్సు, జ్యోతిషాదులను వఱించి గృహమునకు తిరిగి వచ్చెను.

శ్వేతకేతు విద్యను ముగించి గృహమునకు తిరిగి వచ్చెను, కాని సమ వయస్కులతో ఎవరితోను మాట్లాడుట లేదు. ఆయనవంటి పండితులు మరెవరు లేరని ఆయన

తలంచువారు, విద్యాభి మానముతో అందరిపైన ఉండ గోరుచుండెను.

శ్రీతశీతు విద్య అంతయు వ్యర్థమై పోయెనని ఉద్దాలక ఋషి తలంచెను. పుత్రుడు బాహ్యక గ్రంథములను వల్లించినాడేకాని, హృదయములో ఎట్టి జ్ఞానము కలుగలేదు. పుత్రుని యందున్న ఈ మోహమును తొలగింప వలెనని తండ్రి సమకట్టెను.

ఒకనాడు తండ్రి తనయుడైన శ్రీతశీతుని పిలిచి చెప్పినదేమనగా,

— భూమారా, నీవు గురు గృహమున విద్య నభ్యసించితివి. నేను నిన్ను పరీక్షించెదను. నీవు ప్రథమమున పది ఐదు దినములు ఉపనాసము ఉండవలయును దాహము వేసినపుడు మంచి నీటిని మాత్రము త్రాగుచుండ వలయును. పది ఆరవ దినమున నేను పరీక్ష చేయుదును. శ్రీతశీతు పదిఐదు దినములు ఉపవాసము చేసెను. ఆయన దేహము కృశించెను, వివర్ణములు చాలెను. ఋక్, సామ, యజుర్వేదములు నీకు కంఠస్థములుగదా, వానిని క్రమముగా అవృత్తి చేయుమని ఉద్దాలక ఋషి పది ఆరవనాడు నుడిచెను.

కాని ఉపవాసము చేత శ్రీతశీతు మనోదోహములు దుర్బలముగా ఉండుటచే ఆయన స్థానికములను స్మరణకు దెచ్చుకొన లేకపోయెను, అందువలన లజ్జితుడాయెను.

ఋషి పుత్రుడు సిగ్గుపడి ఇట్లు ఎందుకు జరిగెనని ప్రశ్నించెను.

అప్పుడు ఉద్దాలక ఋషి ఇట్లు నుడివెను. ఆగ్ని అంతయు ఆరిపోయిన యడల, మెరుగుడు పురుగువలె చిన్న కణము మాత్రమే మిగిలియుండును, దాని ద్వారా ఘన శార్య మేదియు నెరవేర జాలదు. ఈసారి నీవు అన్న జలమును స్వీకరించి రమ్ము.

అన్న జలమును స్వీకరించిన పిమ్మట శ్లోకములన్నియు స్మరణకు వచ్చుచున్నట్లుల శ్వేతకేతు గ్రహించెను. ఈ మానసిక శక్తి అన్నము మీదనే ఆధారపడి యున్నదని గ్రహించెను.

ఉద్దాలక ఋషి పుత్రుని శాంతపరచి, “ అన్నము తుచ్చమైనదికాదు, మన ప్రాణము అన్నమయమైనది. ఆ ప్రాణమే నీవు శ్వేతకేతువు ” అని నుడివెను.

శ్వేతకేతు కలవరముతో తండి వైపునకు చూచుచు “ తమరు ఏమి నుడువు చున్నారు, నాయనా ” అని ప్రశ్నించెను.

— ఆవును, నేను సరిగనే చెప్పుచున్నాను. సర్వ విద్యల సారము మాడు మాటలలో ఇమిడి ఉన్నది. తత్త్వం - అసి. నీవు ఆదియే అగుచున్నావు.

శ్వేతకేతు మరల ఇది ఏమి అని ప్రశ్నించెను.

ఉద్దాలక ఋషి యిట్లు నుడివెను. నీవే ఆది శ్వేతకేతువు. ప్రాణములో నీవే ప్రాణము, జీవనములో నీవే

జీవనము, నీలో ఈ ప్రాణమయ విశ్వభువనము ఉన్నది. నీవే విశ్వభువనము, శ్వేతకేతు.

ఆశ్రమములో ఒక పెద్ద మర్రిచెట్టు ఉండెను. ఆ చెట్టు ను చూపించి ఉద్దాలకుడు ఇట్లు నడివెను, ఇదిగో ఈవృక్షమును చూచుచున్నావు, దీని మొదలులో గొడ్డలితో దెబ్బ వేసిన యడల దీనికి దెబ్బ తగులును. కాని ఇది చావదు. దీని ప్రతి ఆణువులోను జీవన శక్తి మిళితమై ఉన్నది. ఆ జీవన శక్తితో చైతన్యము కలిసి ఉన్నది. తత్ఫలితముగా దెబ్బలు తనపై పడినను తనను మరల బ్రతికించు కొనుచుండును. కాని ఈ వృక్షమునుండి ఒక కొమ్మను విరుగ గొట్టుదు వేని ఆ కొమ్మ ఎండి చచ్చి పోవును. అటులనే మనలో ఆ శక్తి ఉన్నది, దానిని మనము జీవాత్మ అందుము, అది బ్రహ్మ మయమై ఉన్నది. నీవు ఆ బ్రహ్మమయమై ఉన్నావు.

శ్వేతకేతు సేత్రముల నుండి తెర తొలగింప బడినట్లాయెను.

ఋషి ఉద్దాలకుడు పుత్రునిపిలిచి ఆ చెట్టుకిందచాలా పండ్లు పడి ఉన్నవి, ఒకదానిని గొనితెమ్ము అనెను.

శ్వేతకేతు ఒక ఫలమును తెచ్చెను.

ఉద్దాలకుడు— ఫలమును విచ్చి చూడుము.

శ్వేతకేతు— ఫలమును విచ్చితిని.

ఉ— ఏమి కనుపడుచున్నది ?

శ్వే— ఆణువుల వలె నూత్న బీజములు.

ఉ— బీజములనుండి ఒకదానిని వేరు వదిలి, దానిని విచ్చిచూడుము.

శ్వే— విచ్చితిని.

ఉ— ఈసారి ఏమి కాన్పించుచున్నది ?

శ్వేతకేతు— బిస్మయమొంది ఏమియు కానుసించుట లేదు అని నుడివెను.

ఉద్దాలకఋషి— నీవు చూడజాలకున్నావు, కాని నీ దృష్టి శక్తిని అతిక్రమించి ఈ బీజములో ప్రాణకక్షి ఉన్నది, దానినుండియే ఈ మహత్తర వటవృక్షము పుట్టుచున్నది.

ఋషివుత్తరుడు విస్మయ మొందెను.

ఉద్దాలకుడు— మరి ఒక పని చేయుము. కొంచెము ఉప్పు తీసుకొని రమ్ము, ఈ రాత్రి ఆ ఉప్పును నీటిలో వడ వైచి ఉంచుము. రేపు ఉదయము మరల దానిని నావద్దకు గొనితెమ్ము.

ఉదయమున శ్వేతకేతు తండ్రి వద్దకు వచ్చెను.

ఉద్దాలకుడు— గతరాత్రి ఏ నీటి పాత్రలో ఉప్పును వడవైచి ఉంచితివో దానిని గొనితెమ్ము.

శ్వేతకేతు ఆ పాత్రను చేతియందు ఉంచుకొని పాత్ర లో ఉప్పు లేదని నుడివెను.

ఉ— ఆ పాత్రయందున్న పై నీటిని కొంచెము రుచి చూడుము, ఎట్లుండునో ?

శ్వే— ఉప్పగా ఉన్నది.

ఉ— దాని మధ్యనున్న జలమును చవి చూడుము.

శ్వే— ఉప్పగా ఉన్నది.

ఉ— దాని అడుగున ఉన్న జలమును రుచిచూడుము.

శ్వే— ఉప్పగా ఉన్నది.

ఉ— అటులనే ఈ విశ్వవ్రపంచము నందు ప్రాణశక్తి వ్యాపించి ఉన్నది. అటులనే ప్రాణశక్తిలో మనమందరము లీనమై ఉన్నాము.

ఆ పితౌ పుత్రుల సంభాషణ భారతదేశములో ఆమర రూపము దాల్చి ఉన్నది.

రాజు - రైక్వ

—(౦)—

దానధర్మములలో, ప్రజాపరిపాలనములో రాజా జాన శ్రుతికి సాటియైనవారు లేరు. పండితుల వద్ద, ఋషుల వద్ద ధర్మ ప్రసంగములను వినుటకు మిగుల వాంఛించు చుండు వారు. ఆయన జీవితము నందెన్నడును ఆధర్మము ఆచరించ లేదు, ఆయనవంటి ధార్మికుడు, దయాళుడు, దాన శీలుడు మరొకరు లేరు. ఒకరోజున సాయంకాలము దివ్యమైనవెన్నెల కాయుచుండెను, రాజా జానశ్రుతి తన ఏడు అంతస్తుల రాజ భవనముపై కూరుచుని విశ్రమించు చుండెను. హఠాత్తుగా ఆకాశమునుండి తనకు ఈ వార్త వినబడెను—“ నీ జానశ్రుతి విషయము ఎవరికి కావలెనయ్యా, రైక్వతోపోల్చు డగిన మహానుభావుడే లేడు. జానశ్రుతి శతసహస్ర దానధర్మములు చేసినను, యాగయజ్ఞములు గావించినను, బండివాడ యైన రైక్వని పాదముల కడుగుటకు కూడ అర్హుడుకాడు.”

దేవతలు రాజహంసల రూపము ధరించి ప్రపంచ సగ చారమునకు బయలు దేరిరి. ప్రపంచములో విశేషధార్మికులు ఎవరో కనిపెట్టటయే వారి వారి ఉద్దేశము. వారిలో ఒకరి కొకరు ఇటుల చెప్పుచుండిరి, —“ ఇది పరమ ధార్మికుడైన జానశ్రుతి రాజుగారి రాజధాని. జానశ్రుతివంటి ధార్మికుడు, జ్ఞాని, దాత, ఈ ప్రపంచములో మరియొకరు లేరు.”

మరియొకరు ఇటుల నుడివిరి — “ బండివాడు రైక్య చాలా ఉత్తముడు, మహానుభావుడు. జానశ్రుతి ధార్మికుడు, జ్ఞాని, దాతకావచ్చును, కాని ఆయన బ్రహ్మజ్ఞాని కాదు, ఆయన అత్మను గురించి ఎరుగరు.”

రాజు వైకి చూచెను. హంసల వంక్తి ఎగిరిపోవుచు “రైక్యనివద్ద జానశ్రుతి ఎందుకు పనికిరారు” అని నుడువు చుండెను.

రాజుగారి మనస్సులో కలత కలిగెను, అటులనా ! ఆయన దానధర్మములు, యాగ యజ్ఞములు, ధర్మకర్మలు అన్నియు వృథాయేనా ఆయనఅత్మను గురించి ఎరుగని కారణముచేతనా ? ఆయనకు ఆరాత్రి నిద్రపట్టలేదు.

మరునాడు ఉదయముననే లేచి సారథిని పిలిపించి “సారథీ, రైక్య అను పేరుగల వరమ జ్ఞానియు, మహాపురుషుడును ఎవరో ఉన్నారట. ఆయన బండివాడట, పోయి ఆయనను వెదకి కొనిరమ్ము. నేను ఆయన పాదపూజచేసి బ్రహ్మజ్ఞానమును పొందెదను.” అని నుడివెను.

వెంటనే నాలుగు వైపులకు రథములు పరుగిడిపోయెను. నౌకరులు పరుగిడిరి, కాని ఎచ్చటను బండివాడైన రైక్య కానుపించలేదు. గొప్పగొప్ప వారిని గురించి అందరికీ తెలియునుగాని, సామాన్యమైన బండివానిని గురించి ఎవరికీ తెలియును ?

బహుదినములు వెదకిన పిమ్మట ఒక బండికింద ఒక జ్యోతిర్మయ పురుషుడు కూర్చుని ఉన్నటుల చూచిరి. ఆయన ఒక మురికిబట్టధరించి యుండెను, ఎండవేడిమిచేత ఆతని

శరీరమునుండి చెమట కారుచుండెను, చెమట మురికి కలిసి దేహమంతయు బురదగా ఉండెను ఆయన మానసికముగా దానిని శుభ్రముచేయు చుండెను.

ఆతని దుస్తులు ఎలావున్నప్పటికిని, ఆతని జ్యోతిర్మరూపము చూచినపుడు ఆతడు మహా పురుషుడని తోచెను. వారు ఆతనికి నమస్కరించి “ ప్రభూ, తమరేనా రైక్య అను పేరు గలవారు ? ” అని ప్రశ్నించెను.

“ ఆవును. నాపేరే రైక్య అనెను.

రైక్యని వెదకి కనుగొనుటచేత నౌకరులు వెంటనే రాజువద్దకు వరుగిడి పోయి ఆవార్తను తెలియజేసిరి. జాన శ్రుతి దక్షిణమే ఆరువందల ఆవులను, ఒక బంగారు హారమును తీసుకుని ఆయనవద్దకు పోయి ప్రణామములు సమర్పించెను.

“ తమరు ఎవరు ? తమకు ఏమికావలయును ? ” రైక్య ప్రశ్నించెను.

రాజు—“ నేను రాజా జానశ్రుతిని. తమవద్ద బ్రహ్మజ్ఞానమును యాచించుటకు వచ్చితిని ఈ ఆరువందల ఆవులు, బంగారపు హారము తమకు దక్షిణగా సమర్పించుటకు తెచ్చితిని దయతో వీనిని స్వీకరించి నాకు బ్రహ్మజ్ఞానమును ప్రసాదించుడు.”

పూర్వకాలములో విద్యనభ్యసించుటకు మూడుమార్గములు ఉండెను. గురువువద్ద ఉండి బ్రహ్మచర్యమును పాలించుట, గురు సేవచేయుట, ఎవరికైనను ఏదేని విద్యను నేర్పి దానికి బదులు మరియొక విద్యను నేర్చుకొనుట, లేక దక్షిణ

యిచ్చి విద్యనేర్చుకొనుట. రాజా జానశ్రుతి పెద్దవారయినారు, ఆయన ఈ వయస్సులో బ్రహ్మచర్యపాలన చేయజాలరు, గురువుగారి సేవకూడ చేయజాలరు. ఆయన రైక్వనికీ ఒక విద్యనేర్పి దానికి బదులు మరియొక విద్యనేర్చుకొనునట్టి శక్తిలేదు. అందువలన ఆయన దక్షిణ తీసుకుని వచ్చెను.

కాని దక్షిణ వైపునకు చూచి రైక్వ తన నేత్రములను మరలించు కొనెను. “ నీవు శూద్రుడవు, నీదానము నేను పుచ్చుకొనను, వచ్చిన దారి నే వెడలిపొమ్ము” అనెను.

ప్రాచీన కాలపు ఋషులు విశేష తేజము గలవారై యుండిరి. రాజులు కూడ ఋషుల శాసనములను శిరసావహించెడివారు.

రైక్వ బ్రహ్మజ్ఞానమును పొంది ఈసారి సంసార ధర్మమును నిర్వహించుటకు సంకల్పించు కొనెను. కాని రాజగారి దానసామగ్రి జీవన యాత్రకు చాలదు. అందువలన ఆయన ఆదానములను స్వీకరించలేదు.

రైక్వని అభిప్రాయమును గ్రహించి, రాజగారు తత్త్వము రాజధానికి తిరిగివచ్చెను, ఈసారి ఒకవేయ్యి ఆపులను, తన కన్యను, విశేషధనమును తీసుకునివచ్చి రైక్వకు యిచ్చి ఇటుల నుడివెను:—

“ నాయీదానమును స్వీకరించి నాకు బ్రహ్మజ్ఞానమును ప్రసాదింపుడి, ఒక్కవేయిఆపులను తెచ్చితిని, నాఃన్యారత్నమును కూడ తెచ్చితిని, ఈమెను వివాహమీడి గృహస్థులు కండు, ఈ ధనమును స్వీకరింపుడి, తమకు కావలసిన

సకల సామగ్రిని క్రియముచేయుడు, గామమును కూడా తమకు ఇచ్చుచున్నాను.”

ఈసారి రైక్వ ప్రసన్నుడయ్యెను. ఆయన రాజుగారి దానమును స్వీకరించి ఆయనకు బ్రహ్మజ్ఞానమును ప్రసాదించెను. బ్రహ్మజ్ఞానమును పొంది జానశ్రుతి రాజులలో అగ్ర సాసమును ఆక్రమించుకొని అందరి గౌరవమునకు పాత్రుడయ్యెను.

ఈ కథ యందున్న భావము పూర్వకాలములోవిద్యకు విశేష గౌరవము ఉండెను. రాజులు తమకుమార్తెలను దరిద్ర పండితులకు యిచ్చి వివాహము చేయువారు. ఆకాలములో గృహస్థ ధర్మము పరమ పవిత్రమైన ధర్మముగా గ్రహించెడివారు. బ్రహ్మజ్ఞానమును సంపాదించి ప్రజలు గృహస్థధర్మమును అవలంబించెడివారు. తరువాత వానప్రస్థమును, సన్యాసమును అవలంబించెడివారు.

ప్రాణమున కే జయము

—(౦)—

మన దేహములో ఉన్న ఇంద్రియములకు అనగా—
 ప్రాణము, మనస్సు, వాక్శక్తి, నేత్రములు, చెవులు, వీటికి
 గొప్పయుద్ధము ఆరంభమాయెను. వ్రతి ఇంద్రియము నేను
 గొప్పదానను, “నేను గొప్పదానను” అని తలంచుచుండెను.
 గొప్పవారు ఎవరో నిర్ధారణ కాలేదు. వేరుమార్గము లేక
 అందరు కలిసి తమతండ్రి ఆయిన ప్రజాపతి బ్రహ్మవద్దకు
 పోయిరి. “నాయనా, మాలో ఎవరు గొప్పవారో నీవు
 నిర్ణయించి చెప్పవలయును” అని నుడివిరి. ప్రజాపతి అంద
 రిని సృష్టించినారు. మానవులను, అనురులను, దేవతలనే
 కాదు, జలము, వాయువు, వృధివి, వృక్షములనే కాదు,
 ఈ మనస్సు, ప్రాణము, హస్తములు, పాదములు, నేత్రములు,
 కర్ణములు, మొదలగు ఇంద్రియముల నన్నిటిని ఆయనయే
 సృష్టించెను. ప్రజాపతి అందరికిని తండ్రి, ఎవరికెంత శక్తి
 ఉన్నది, ఎవరికెంత తేజము ఉన్నది ఆయనకు తెలియును.
 అందువలన ప్రాణము మనస్సు నిర్ణయము కొరకు ఆయన
 వద్దకు పోయెను.

కాని ప్రజాపతి చాలాచిక్కులో పడిపోయెను. ఆయన
 అందరికిని తండ్రిగదా. చిన్న ఎవరో, పెద్ద ఎవరో ఆయనకు
 తెలియును, దీనికి సరియగు జవాబు యిచ్చి ఎవరిని సంతోష

పెట్టును, ఎవరిని కష్టపెట్టును. తండ్రికి అందరును సమానమే. ఆయనకు వెంటనే ఒక ఆలోచన తట్టెను—మీలో ఎవరు వెళ్ళిపోయిన యడల ఈ శరీర పరిస్థితులు నికృష్టముగా ఉండునో అదియే శ్రేష్టమైనది, అతడే గొప్పవాడు.

వాక్యక్తిపని మాట్లాడుట, ఉపన్యాసము లిచ్చుట, “ నేను గొప్పదానను, నేను లేనియడల మీకు జరుగనేరదు. నేను మాట్లాడని యడల మీకు ఏగతి పట్టునో చూడు ! అందరికంటే గొప్పదానను; అందరికంటే విశేష ప్రయోజన మున్నదానను ” అని బెదిరించి వాక్యక్తి శరీరమును వదలి వెడలిపోయెను కాని ప్రపంచములో మూగవారు బ్రతుకు చున్నారగుదా శరీరము మాట్లాడ లేకపోయినదేకాని మిగిలిన పశులన్నియు నెరవేర్చుకొనుచున్నది. అది నేత్రములలో చూచుచున్నది, చెవులతో వినుచున్నది, మనస్సుతో ఆలోచించుచున్నది, జీవించి ఉన్నది. వాక్యక్తి లేనందువలన ఇబ్బంది ఏమియు గలుగలేదు. వాక్యము ఒక నెల, రెండు నెలలు, ఒక సంవత్సరము తిరిగిరాక యుండెను. పిమ్మట తానే స్వయముగా వచ్చెను. దివ్యముగానున్న శరీరమును చూచి ఆశ్చర్య మొందెను—“ నేను యింతకాలము లేను గదా, నీవు ఎలావున్నావు ” అని ప్రశ్నించెను. “ ఏమి, చక్కగా ఉన్నానుగా. ఇబ్బంది ఏమియు కలుగలేదు, ” అని శరీరము జవాబిచ్చెను. మాట్లాడలేకపోయితిని, కాని చెవులతో వినుచున్నాను, కండ్లతో చూచుచున్నాను, మనస్సుతో ఆలోచింపితిని, బ్రతికి పోయిగా ఉన్నసంగతి చూచు

చున్నావు గదా అనెను, ఈ మాటలు విని వాక్కు సిగ్గు పడిపోయెను, తలవంచు కొనెను, గర్వము వీడి, ఓడిపోయితి నని తలంచి మరల శరీరములో ప్రవేశించెను.

ఈ సారి నేత్రములు గర్వించెను. వాక్కుతో దానికి యుద్ధము జరిగెను. నేత్రమునైన నేనులేనియడల ప్రపంచము అంతయు అంధకారమయి ఉండును. నేను చూచినగదా కార్యములు అన్నియు నెరవేరుట. వాక్కు వోడి పోయినది. నేనే గొప్పదానినని మీరు ఈసారి అంగీకరించక తప్పదు. అని నేత్రము నుడివెను. తన విషయము ప్రమాణము చేయు టకై నేత్రములు శరీరమును వదలి వెడలిపోయెను. కాని ప్రపంచములో అంధులు లేరా? జీవితము హాయిగా గడచిపోవు చుండెను. ఒక నెల, రెండు నెలలు, ఒక సంవత్సరము గడచి పోయెను. శరీరమునకు ఏగతి వట్టిననో చూడవలెనని నేత్రములకు కోరిక కలిగెను. శరీరమును చూచి నేత్రములు ఆశ్చర్యపడెను. “నేను లేకపోవుటచే నీకు చాలా యిబ్బంది కలిగినది గదా? చాలా కష్టములు అనుభవించి యుందురు” అని నేత్రములు నుడివెను.

“ఏలాటి యిబ్బందిగాని, కష్టములుగాని కలుగలేదు, నేత్రములతో చూడలేదుగాని, చెవులతో విన్నాను, నోటి తో మాట్లాడితిని, హాయిగా బ్రతికి ఉన్నాను, మనస్సుతో ఆలోచనములు గావించితిని” అని శరీరము జవాబు ఇచ్చెను. ఈ మాట విని నేత్రములు మరల శరీరములో ప్రవేశించెను. ఈ విధముగా నేత్రములకు గర్వభంగము కలిగెను.

నేత్రములకు గుమీపమున నున్నవి చెవులు. ఆహార విషయములో తీసి పోవునవి కావు, కాని ఆడంబరము కొంత తక్కువ. అందరి కండ్ల ఎదుట నేత్రములకు అపమానము కలిగెను. “ఈసారి నా గొప్పతనము చూపించెదనని” చెవి తలంచెను. అది నిశ్శబ్దముగా శరీరమును వీడి వెడలి పోయెను. శరీరము వినలేదు. చెవిటిదై పోయెను కాని దానికి నష్టమేమియు లేదు. చెవుల కూడ ఒక నెల, రెండు నెలలు, ఒక సంవత్సరము వేచియుండి తిగివచ్చెను. మందర మైన శరీరమును గాంచి “ఆ ఏమిటి? నీవు ఇంకను ఇల్లు లనే ఉన్నావా? అయితే నేను కూడ ఓడిపోయినట్లేనా?” అనెను. “చాలా రోజులకు తిరిగి వచ్చితిని, మీరందరు బాగుగానే ఉన్నారే” అని చెప్పెను. “బాగుగానే వున్నాము, చెవులతో వినలేక పోయినాము. చెవుడు సంభవించినది. కాని కండ్లతో చూచితిమి, నోటితో మాట్లాడితిని. మనస్సుతో ఆలోచించితిని హాయిగాబ్రతికి ఉన్నాను” అని శరీరము జవాబిచ్చెను. జవాబు విని చెవులు అపమానము భరించలేక పోయెను. అది మరల శరీరములో ప్రవేశించెను.

మనస్సు ఆలోచించు చుండును, విచారణలు సల్పు చుండును, చెవులు, నేత్రములు, వాక్కు ఇవన్ని గొప్పవి కానేకావు. గొప్పవి కాజాలవు. నేను, ప్రాణము మూత్రమే నిలిచి యున్నాము, ప్రాణమునకు ఏమి పని. ఉన్నది? అది గొప్పది కాదలంచుట వృథా. మనస్సు శరీరమును వదలి

వెడలి పోయెను. అది శిశు జీవితము వంటిది. అది బ్రతికి యుండుటయేగాక సుఖముకూడ యుండును.

మనో వృత్తులు అస్ఫుటమైనవి. శక్తి అసంపూర్ణమై యిది. కాని దినమున హాయిగా గడచుచుండెను. మనస్సు ఒక సంవత్సరము బయట గడపి తిరిగి వచ్చెను. ఓహో నేను లేకపోయినా శరీరము హాయిగా ఉన్నదే, ఏమిటి దీని మజా ! విచారము లేదు, దిగులులేదు, శరీరము డివ్యముగా ఉన్నది ? అయితే ఎవరుగొప్ప ? అని తలంచెను, ఏది గొప్పదియో ఇంతవరకు ఎవరును నిర్ణయించ లేదు. “ ఏమోయ్, నేను తిరిగి వచ్చితిని, మీరందరు హాయిగా బ్రతికియేఉన్నారే ? మీరందరును మహా సుఖంగానే రోజులు గడపుచున్నారా ? ” “ ఓ, మహా మజాగా రోజులు గడపుచున్నాము. దిగులు, విచారము ఏమియు లేదు. శిశువులవలె ఉన్నాము. సుఖ సంతోషములకు లోటులేదు. కండ్లతో చూచితిమి, చెవులతో వింటిమి, నోటితో మాట్లాడితిమి, హాయిగా బ్రతికి ఉన్నామని చూచుచునే ఉన్నావు గదా ” అనెను. జనాబు విని మనస్సుకూడ సిగ్గుపడి శరీరములో ప్రవేశించెను. కాని ఎవరు గొప్పవారో ఇంతవరకును నిర్ణయము కాలేదు.

ప్రాణము ఇంతవరకు నిశ్శబ్దముగా ఉండి చూచుచుండెను. ఎవరేమి చేయుదురా అని ధైర్యము వహించి ఉండెను. తాను అన్నిటి కంటె గొప్పదని తనకు తెలియును. అది లేని యడల శరీరము బ్రతుక జాలదు. ప్రాణము బలము

కలిగి ఉన్నపుడే కండ్లు, చెవులు, వాక్కు, మనస్సు తమ తమ కార్యములను నెరవేర్చుకొన గలవు. ప్రాణము సమస్త శరీరము నందు వ్యాపించి నిశ్శబ్దముగా తన కార్యములను గావించు కొనుచుండును, చేతులను, పాదములను, కండ్లను, చెవులను, వాక్కును, మనస్సును, సమస్తమును పట్టుకొని యుండును, సమస్తమును పోషించు చుండును. వేలు, లక్షల నరములలో నూత్న సరములకు సహా ప్రాణశక్తిని సమకూర్చుచుండును. ప్రాణము గుండెలలో రక్తమును చలింప చేయును, ప్రాణము నిశ్వాస ప్రశ్వాసముల ద్వారా జీవన శక్తిని నిలిపి యుంచును, ప్రాణమే అన్నిటికిని ప్రాణము, అన్నిటికంటె గొప్పది.

అందరి ఆహంకారము తగ్గిన పిమ్మట తాను శరీరము నుండి వేరై పోవుటకు ప్రయత్నించు చుండెను. కండ్లు, చెవులు, వాక్కు, మనస్సు అన్నిటియొక్క ఆసనము కదుల జొచ్చెను. అన్నిటికి ప్రమాదము సంభవించుచుండెను. బల శాలియగు గుర్రము కొరడా దెబ్బ వలన తన బంధనముల నన్నిటిని త్రెంచుకొని పారిపోవ ప్రయత్నించినటుల మనస్సు ఇంద్రియములు అను పగ్గములను త్రెంచుకొని ప్రాణము శరీరమునుండి వెడలిపోవ సంసిద్ధ మాయెను. మనస్సు, వాక్కు, కండ్లు, చెవులు ప్రమాదము సంభవించ నున్నదని భావించి పరుగిడిపోయి ప్రాణముయొక్క పాదములపై బడి “ పోవ లదు, శరీరమును వదిలి పోవలదు. నీవే గొప్ప దానవు, మా అందరికంటె నీవే గొప్పదానవు, నీకే జయము” అని

ప్రార్థించు కొనెను. నీవు మాకు రాజువు, నీదేవిశము వల్లనే మేముజీవించియున్నాము. నీబలమునుండియే మాకుబలములభించుచున్నది” అని మనస్సు, ఇంద్రియములు సమస్తముతో వేడుకొనెను. నీ జయమువల్లనే అందరికినిజయము కలుగుచున్నది. తేనెటీగల రాణి లేచినయడల తేనే టీగలన్నియు లేచిపోవును, రాణి కూగుచునిఉండినయడల అన్నియు కూగుచుని ఉండును, ఆటలనే మేముకూడ నీతోకూడ శరీరమునుండి లేచిపోదుము, శరీరములోనికి తిరిగి వచ్చుచుండుము. అవిఅన్నియు ప్రాణమాను పొగడి, కీర్తించి, అభయముతోరెను. “ప్రాణమా నీవే అగ్నివి, నీవే లేజము, నీవే ప్రజాపతివి, నీవే సృష్టి శక్తివి నీయందే ఈ విశ్వబ్రహ్మాండము ప్రతిష్ఠింప బడి యున్నది. తల్లి పిల్లలను రక్షించి నటుల నీవు మమ్మలను రక్షించుచున్నావు.

పిమ్మట వాక్కు ఇటుల నుడివెను. “వాళ్ళక్తిచే అందరిని ఓడించి విశేష ధనమును గడింతును. అందువలన ఋషులు నన్ను “వసిష్ఠ” అందురు. నేను వసిష్ఠ నయినచో నీవు కూడ వసిష్ఠవే, నాశక్తి నాకు నీనుండి లభించినదే.”

నేత్రములు ఇటుల నుడివెను. “నేను జాగ్రతగా నడచిన యడల ప్రజలకు పతనమునుగాని, ఆపదలు గాని ఎన్నడు సంభవించవు. అందువలన ఋషులునన్ను “ప్రతిష్ఠ” అందురు. ఓ ప్రాణమా, నేను ప్రతిష్ఠ నయినచో నీవును ప్రతిష్ఠవే, నాకున్న శక్తి నీనుండి లభించినదే.”

చెవులు ఇటుల నుడివెను. “నా సహాయముతో ప్రజలు వేదములు విని విద్వాంసు లగుచుండురు, విద్య వలన

ధనము గడించుచుందురు. అందువలన ఋషులు నన్ను “ సంపదు ” అందురు. నేను సంపద అయినచో నీవు కూడ సంపదవే, నాకు నీనుండియే శక్తి లభించినది.”

అత్యమున మనసు ఇటుల నుడివెను. “ నేను అందరికిని ఆశ్రయమై ఉండుటచే ఋషులు నన్ను “ ఆయతనము ” అందురు. నేను ఆయతనము నైన యడల నీవుకూడ ఆయతనమే. నా శక్తి అంతయు నీనుండి లభించినదే.”

ప్రాణము అందరి స్తోత్రములు విని సంకోషించెను. తాను అందరి కంటె గొప్పదాననని అందరుగ్రహించినందుకు విశేషముగా తృప్తి జెందెను. మనము మనలను కండ్లు, చెవులు, మనస్సు అని నుడువము, ప్రాణము అనియే అందుము. మనలను చూపించు నపుడుకూడ ప్రాణమునకు ప్రధాన స్థానమైన రొమ్ముపై చేయివేసి “ నేను ” అని చూపింతుము. ప్రజలకు ప్రాణమే మహత్తరమైనది. ప్రాణమే ఆత్మ. ఈ ప్రాణ శక్తివలన ఇంద్రియములు మనస్సు, బుద్ధి, నడచుచున్నవి. ధ్యాన సమాధుల ద్వారా యధార్థమైన ఆత్మజ్ఞానము లభించుచున్నది.

జబాలా పుత్రుడు సత్యకాముడు గోశ్రుతి అనువారికి ప్రాణమును గురించిన ఈ కథ వినిపించి ఇటుల నుడివెను. “ ఈ కథ వినిన యడల శుష్క కాష్ఠములు సహా చిగుర్చును, నవ నవ రూపము ధరించును. ఋషుల వాక్యములు సత్యవాక్యములు.

ఇందుని తపస్సు

—(౦)—

“జనన మరణములు లేని, పాపపుణ్యములకు అతీతమైన, క్షుత్పిపాసలు, శోకతాపములు లేని, శాశ్వత ఆత్మను గ్రహింప గలిగిన యడల కోరికలు అన్నియు, నెరవేరును, సకలసుఖములు లభించును ” అని ప్రజాపతి నుడివెను.

దేవతలు, అనురులు ప్రజాపతిమాట విని ఆనందముతో గంతులువేసిరి. “ఓహో, మంచి మార్గము దొరికినదని సంతోషించిరి. ఆత్మను గురించి తెలుసుకొన వలయును, అట్లు తెలుసుకొన గలిగిన యడల మనకు ఆసాధ్యమైనది మరి ఏముండును? ” అనురులు ఇట్లు తలంచెను—

—ఆత్మను గురించి గ్రహింపగలిగిన యడల మనము అజేయులము, మనలో యుద్ధము చేయువారు మరెవరు ఉండరు, స్వర్గమర్త్యముల నన్నిటిని జయించి మనము మానవ దేవతలపై ప్రభుత్వము చేయుదము. సమస్త ధనధాన్యములను మనము వశపరచుకుని సుఖపడెదము, మనము ఎట్టి కష్టములు భరింపవలసిన పనిలేదు, చిరకాలము ఆనందముతో, రోజులు గడువగలము ” అని అనురులు తలంచిరి.

దేవతలు ఇట్లు తలంచిరి— “మంచిది, ఆత్మను గురించి తెలుసుకొన గలిగినయడల మన ప్రభుత్వమే శాశ్వ

తముగా నిలచియుండును. దుఃఖములు, కష్టములు మనలను బాధింపజాలవు. అనురులు మనపైన ప్రభుత్వము చేయగోరుచున్నారు. మనము ఆత్మను తెలుసుకొన గలిగిన యడల వారు ఇక తల యెత్తజాలరు, మనము వారిని అణచియుంచెదము.”

దేవతలు, అనురులు ఉభయ పక్షముల వారును ప్రజాపతివద్దకు పోయి ఆత్మజ్ఞానమును పొందవలయునని నిర్ణయించుకొనిరి. కాని బ్రహ్మ అంత సులభముగా ఆత్మజ్ఞానమును ప్రసాదింపరు, ఆయన వద్దకు పోయి కఠోర బ్రహ్మచర్యమును అవలంబించ వలయును, సేవా శుశ్రూషలద్వారా ఆయనను సంతోష పెట్టవలయును, అట్లయిన యడల ఆయన ఆత్మజ్ఞానమును ప్రసాదింతురు.

దేవతలు దేవరాజగు ఇంద్రుని వంపుటకు నిర్ణయించుకొనిరి, అనురులు అసురరాజగు విరోచననే సంపుటకు నిర్ణయించుకొనిరి.

ఒక శుభదినమున ఇంద్రుడు, విరోచన యజ్ఞకాష్టములతో ప్రజాపతి ఆశ్రమమున ప్రవేశించిరి. దేవతలు, అనురులు ఉభయులు ప్రజాపతి సంతానము, ఆకారణముచేత ఇంద్రుడు, విరోచన ఇద్దరును సోరుడలు. సోదరులు ఇద్దరు ఆత్మజ్ఞానమును పొందుటకు తండ్రిగారి ఆశ్రమమునకు పోయి శిష్య బృందములో చేరిరి. కాని వారు అచ్చటికి వచ్చేదే

ముతో పోయినది ఇంద్రుడు విరోచనకుగాని, విరోచన ఇంద్రునికుగాని తెలియ చేయలేదు.

ఇంద్రుడు, విరోచన ప్రజాపతి సేవచేయు చుండిరి, యజ్ఞకాష్టములను సమకూర్చుచుండిరి, హోమము, పూజ, ఆరాధనములకు కావలసిన సామగ్రిని సంపాదించు చుండిరి, తాము పవిత్ర బ్రహ్మచర్య వ్రతమును పాలించుచుండిరి.

ఈ విధముగా సంవత్సరములు గతించిపోవు చుండెను, కాని ఏ ఉద్దేశముతో వారు. ఆచ్యుటికి వచ్చినది ప్రజాపతి ఒక్కసారి అయినను వారిని ప్రశ్నించలేదు. ఇంద్రుడు, విరోచన ఓపికతో నిలువబడిఉండిరి. బ్రహ్మజ్ఞానమునుబోధింపమని ప్రజాపతిని తొందర పెట్టలేదు. ఆయన సేవ శ్రద్ధతో భక్తితో చేయుచుండిన యడల ఆయన సంతోషించి బ్రహ్మజ్ఞానమును ప్రసాదించ వచ్చునని నమ్మి యుండిరి.

ఈ విధముగా ఒక సంవత్సరము రెండు సంవత్సరములు, పన్నెండు సంవత్సరములు కూడ గడచి పోయెను, ఒక యుగము కూడ గతించిపోయెను, రెండు యుగములు గతించిన పిమ్మట ప్రజాపతి ఇంద్రుని, విరోచనుని ఇటుల ప్రశ్నించెను—“ బిడ్డలారా, మీరు రాజ్యమును, ఐశ్వర్యములు, భోగభాగ్యములను విసర్జించి; ఆచ్యుటికి వచ్చి దేని కొరకు మీరు ఈ కఠిన వ్రతములను పాలించు చున్నారు? ఏ ఉద్దేశముతో మీరు ఇంత శ్రద్ధాభక్తితో నాసేవ చేయుచున్నారు? ”

ఇంద్రుడు, విరోచన ఇటుల నుడివెను— “ఆత్మను తెలిసికొనినయడల ఎట్టిదుఃఖ కష్టములు ఉండవనియు, సకల కోరికలు సెరవేరుననియు తమరు నుడివి యుంటిరి. అందు వలన తమవద్ద ఆత్మజ్ఞానమునుపొందుటకు వచ్చితిమి. తమరు మాకు ఆత్మజ్ఞానమును ప్రసాదించి కృతార్థులను చేయుడు ”

ప్రజాపతి మిక్కిలి సంతోషించెను. తన బిడ్డలు ఆత్మజ్ఞానమును సంపాదించ కోరుచున్నారు, ఇంతకంటె ఆనందదాయకమైన విషయము మరేమిగలదు? ఇంద్రునకు, విరోచనునకు ఇటుల ఉపదేశించెను— “నేత్రీములలో ఎవరిని చూచుచున్నారో, ఆయనయే ఆత్మ. ”

ప్రజాపతి మాట విని ఇంద్రుడు, విరోచనుడు మరల ఇటుల నుడివెను— “నీటిలో చూచినయడల ఒకరిని చూచుచున్నాము, మరల అద్దములో చూచినను ఒకరినే చూచుచున్నాము. వీరిలో ఏది ఆత్మ? ”

ఇంద్రుడు, విరోచనుడు చేసిన ప్రశ్న విని ప్రజాపతి మిగుల విచారించెను. వారు ముప్పది సంవత్సరములు కఠోర బ్రహ్మచర్యమును అవలంబించినను వారి బుద్ధి నిర్మలము కాలేదనియు, వారు ఆయన ఉపదేశ సారమును గ్రహింపలేదనియు ఆయన తలంచెను. ఆయన నుడివిన ఉపదేశ సారము. “ఎవని తేజస్సు, లేక జ్యోతి నేత్రముల ద్వారా అనుభవించ నగునో, ఎవని వెలుతురు వలన నేత్రములకు

వెలుగు కలుగుచున్నదో, ఆయనయే ఆత్మ. కాని ఇంద్రుని, విరోచనుని మస్తిష్కములో ఆ భావార్థము ప్రవేశించలేదు. “నేత్రముల ద్వారా ఏ ప్రతిబింబము అనగా నీడ చూడ నగునో, ప్రజాపతి దానినే ఆత్మ” అని నుడివి నటుల వారు గ్రహించిరి.

ఇంద్రునకు, విరోచనునకు దాని భావమును స్పష్టముగా తెలియ జేయుటకు ప్రజాపతి మరల ఇటుల ఉపదేశించెను.

— “ఒక నీటిపాత్రను తీసుకొని రమ్మ. దానిలో చూడుడి. ఏమి చూచుచున్నావు” అని ప్రశ్నించెను.

“మా స్వరూపము — అనగా ముఖము, ముక్కు, కండ్లు, చెవులు, తల, గడ్డము. ఇవి అన్నియు చూచుచున్నాము” అని నుడివెను.

“మంచిది, ఇప్పుడు తల, గడ్డము కత్తిరించుకొని ఈ చెట్ల బెరడును విడనాడి మంచి వస్త్రమును అంగీయును ధరించి రమ్మ అనెను,

ఇంద్రుడు, విరోచనుడు గురు ఆదేశమును పాలించిన పిమ్మట ప్రజాపతి మరల ఇటుల ప్రశ్నించెను. “మరల పాత్రలో చూడుము” అనెను. చూచుచుండగా ఈసారి ఏమి చూచుచున్నావని ప్రశ్నించెను.

“మా స్వరూపమునే చూచుచున్నాము, కాని పరిశుభ్రముగా, నిర్మలముగా నున్న దుస్తులను ధరించిన స్వరూపమును చూచుచున్నాము” అనెను.

“ చక్కగా చూడుడి ఏది చూచుచున్నావో అదియే ఆత్మ ” అని ప్రజాపతి నుడివెను.

ప్రజాపతి యీసారి విషయమును స్పష్టముగా తెలియ జేసినారు గనుక మనము చక్కగా గ్రహించితిమి. ఈసారి మనము వెళ్ళవచ్చును ” అని తలంచిరి.

ఇట్లు తలంచి ప్రజాపతికి సాష్టాంగ ప్రణామములు అర్పించి వెడలి పోయిరి. ఇందుగ్గుడు తప స్వర్గ రాజ్యమునకును, విరోచనుడు తన రాజ్యమునకును పోయిరి.

కాని ఈసారి కూడ వారు సరిగా గ్రహింప లేక పోయిరి.

నీటిలో కనువడుచున్న ఈ దేహముయొక్క ఛాయ నే వారు ఆత్మయని తలంచిరి, అనురులు భోగములను అనుభవించువారు సుఖ సంతోషములను అనుభవించుట, ఐశ్వర్యములతో తులతూగుట వారి పరమోద్దేశము. అందువలన విరోచనుడు సంతోషించెను. అనురులతో ఇటుల నుడివెను. “ సోదరులారా! ప్రజాపతి ఇటుల నుడివెను. ఈ దేహమే ఆత్మ. దేహమునకు సుఖము కలుగునట్టి ప్రయత్నములనే చేయుచుండ వలయును. దేహము కొంతకాలమునకు నశించి పోవును. ఇప్పుడే సమయము కనిపెట్టి మనము సుఖము అనుభవించుము ”

విరోచనుని ఆదేశానుసారముగా వారు సాంసారిక సుఖములలో మదోన్మత్తులైరి. తము సుఖము కొరకు ప్రజాపీడనము గావించ జొచ్చిరి.

కాని స్వర్గ రాజ్యములో ప్రవేశించు మార్గమునందే

ఇంద్రుని మనస్సులో ఘోర స దేహము ఉదయించెను. ఆయన ఇటుల తలచిరి “ మాకు పొడుగు గడ్డము, తల వెంట్రుకలు ఉన్నపుడు మా ఛాను ఒక విధముగా కనుపించెను, గడ్డము పొడుగు వెంట్రుకలు కత్తిరించుకుని, చక్కని దుస్తులను ధరించినపుడు మా నీడ అద్దములో మరి యొక విధముగా కానుపించుచున్నది ఆత్మకు ఎట్టి మార్పు కలుగదని పెద్దల వలన వింటిని. అట్లులేన యడల యీ దేహము ఆత్మ ఎట్లు కాగలదు ?

ఇంద్రుడు దేవత. అందువలన విరోచనునివలెసంసార భోగములనే జీవితము కు పరమావధిగా అంగీకరించలేదు, యథార్థ జ్ఞానము కొరకు ఆయన మనస్సు పరితపించెను.

స్వర్గరాజ్యమున ప్రవేశించిన పిమ్మట దేవతలు ప్రశ్నించిరి. “ దేవరాజా! ప్రజాపతి వద్ద ఏమి నేర్చుకొంటిరి ? మాకు కూడ నేర్పుడు ?

ఇంద్రుడు సమాధానము చెప్పెను. “ సోదరలారా! ఆత్మ ఆనగా ఏదియో బానిని తెలిసి కొంటినని ప్రథమమున తలంచితని, కాని నామనస్సులో సందేహము కలిగినది. ఇంకను సరిగా గ్రహింపలేదు. నేను మరల ప్రజాపతి వద్దకు వెళ్ళవలయును.”

ఇంద్రుడు మరల యజ్ఞకాష్ఠములు తీసుకుని ప్రజాపతి వద్దకు పోయెను. ప్రజాపతి ఆశ్చర్యపడెను ఏమి ఇంద్రా ! మరల వచ్చితివేమి ? అని ప్రశ్నించెను

ఇంద్రుడు తనకు కలగిన సందేహమును గురించి తెలియ పరచెను. ప్రజాపతి మరల నుడివెను. “ సరే,

మంచిది, నేను నేర్పెదను. మరల నీవు ఆశ్రమములో ముప్పది రెండు సంవత్సరములు బ్రహ్మచర్యము పాలింప వలయును. నీమనస్సు నిర్మలము కాలేదు, మనస్సు నిర్మలము కాని యడల ఏమియు గ్రహింప జాలవు. అందువలన మరల ముప్పది సంవత్సరములు బ్రహ్మచర్య వ్రతమును అవలంబించి ఉండవలయును.”

ముప్పదిరెండు సంవత్సరములా! ఆబ్బో చాలాదిన ములే! కాని ఇందుకు వదలిపెట్టలేదు, ఆయన ఆత్మజ్ఞానమును సంపాదించుటకు సంకల్పించు కొనెను. ఆయన మరల ఆశ్రమములో బ్రహ్మచర్యమును అవలంబించి యుండుటకును, గురువుగారి సేవ చేయుటకును, ఆరంభించెను.

ముప్పదిరెండు సంవత్సరములు గతించిన పిమ్మట ప్రజాపతి ఒక రోజున ఇంద్రునకు ఇటుల నుడివెను—“రెండు సార్లు అరువది నాలుగు సంవత్సరములు నీవు బ్రహ్మచర్యమును అవలంబించి ఆశ్రమమునందు ఉంటివి, ఈ సారి నీమనస్సు నిర్మలమై ఉండవచ్చును, ఈసారి నీవు ఆత్మతత్వమును గ్రహింపవచ్చును. “దేహము నిద్రించునపుడు స్వప్నములో మేలుకొని ఉండునదియే ఆత్మ.”

ప్రజాపతి మాట విని ఇంద్రునకు సంతోషము కలిగెను. “ఈసారి గ్రహించి యుండవచ్చును, శరీరము ఆత్మ ఎట్లు కాగలదు? దానికి జననమరణములు ఉన్నవి, పరివర్తనము ఉన్నది. నిద్రవిషయము ఆలోచింప నగును—మనము

నిండించు సమయములో దేహము శవమువలె పడియుండును. ఆ పరిస్థితులలో స్వప్నమునందు కూడ ఒకరు భుజించు చుందురు, బహరించు చుందురు, కార్యములు ఆచరించుచుందురు, చూచుచుందురు. అదియే ఆత్మ, దేహము కాదు.”

ఇట్లు తలంచి ఇంద్రుడు ప్రజాపతికి నమస్కరించి వెడలిపోయెను. కొన్ని దినములు గడిచిన పిమ్మట మరల ఆయనకు సందేహము కలిగెను. “ఆత్మకు శోకతాపములు దుఃఖ భయములు లేవని విని యుంటిని, స్వప్నములో ఎన్నియో శోకములను, ఎన్నియో భయములను అనుభవించుచున్నాము. కొన్నిసారులు ఏడ్చుచుండుము. అట్లయినచో స్వప్న పురుషుడు ఆత్మ ఎట్లు కాగలడు?”

సందేహము కలుగుటచే యజ్ఞ కాష్టములను చేసిడి కొని ఇంద్రుడు మరల ఆశ్రమములో ప్రవేశించెను. “ఏమి, ఇంద్రా! మరల వచ్చితివేమి? మరల సందేహము కలిగినదా? అని ప్రజాపతి ప్రశ్నించెను.

ఇంద్రుడు ఇట్లు జవాబిచ్చెను. “అవును, నాయనా నా సందేహము ఇంకను తొలగి పోలేదు, నేను ఇంకను సరిగా గ్రహింపలేదు. ఇంద్రుడు మరల తనకు కలిగిన సందేహ విషయము ప్రజాపతి విని, ఇంద్రునకు కలిగిన జ్ఞానదాహమునకు మెచ్చుకుని “నాయనా ఇంద్రా! నీకు మరల సందేహము కలిగినందుకు సంతోషము. నీకు ఆత్మ జ్ఞానమును ప్రసాదించెదను, కాని మరల ముప్పదిరెండు సంవత్సరములు బ్రహ్మచర్యమును అవలంబించి ఉండవలయును” అని నుడివెను.

ఇంద్రుడుగాక మరి ఒకడు అయిన యడల “చాలు బాబు.. అని శలవు తీసుకొని వెళ్ళినదే, కాని ఇంద్రుడు పట్టు దల గలవాడు. దీక్షా పరతంత్రుడు, బ్రహ్మజ్ఞానా సక్తుడు. అందువలన ఆయన ఏమాత్రము భయపడక మరల ప్రజాపతి ఆశ్రమమునకు పోయి బ్రహ్మచర్య పాలనచేయుచు, గురువుగారి సేవ గావించుచుండెను.

ముప్పదిరెండు సంవత్సరములు పూర్తి అయినపిమ్మట ఒకరోజున ప్రజాపతి ఇంద్రునికు ఇటుల బోధించెను—
“నాయనా! దేహము నిద్రించు చున్నపుడు స్వప్నము చూడనివాడు. నిద్ర నిద్రుడు ప్రసన్నత స్వప్నముకానివాడు, అట్టి అని గ్రహింపుము.”

96 సంవత్సరముల పిమ్మట ఆత్మ విషయము గ్రహించిననియు, సాధన సార్థకమైన దనియు ఇంద్రుడు తలంచి ప్రజాపతికి ప్రణమిల్లి వెడలిపోయెను.

కాని ఆయన సందేహము ఇంకను నివారణ కాలేదు.
“ప్రజాపతి యీసారి ఎవరి విషయము చెప్పెనో, ఆయన స్వప్నసమయములో శవమువలె చైతన్య హీనుడు, ఆయన ఉన్నాడో, లేడో, విశ్వబ్రహ్మాండు ఉన్నదోలేదో, అను జ్ఞానము ఆయనకు ఉండదు. అట్లే చైతన్య మయమైనది, అందువలన ఇదికూడ అట్టి కాజాలదు.” అని తలంచెను.

వెంటనే వారల ప్రజాపతి ఆశ్రమమునకు పోయెను. “ ఏమి, ఇంద్రా! 96 సంవత్సరములు బ్రహ్మచర్యము అవలంబించినను నీకు ఆత్మజ్ఞానము కలుగలేదు. ఇంకను నీకు సందేహమున్నదా ?

“ చిత్తము, ఇంకను సందేహము తొలగి పోలేదు, ఆత్మ ఎట్టిదో గ్రహింపలేక పోయితిని ” అని ఇంద్రుడు నుడివెను.

ఇంద్రునికి కలిగిన సందేహ విషయము విని ఆయన ఆత్మజ్ఞాన మార్గమున అధికదూరము అగ్రసరుడాయెనని గ్రహించెను. ఇంకా కొలదికాలము బ్రహ్మచర్యమును అవలంబించిన యడల మనస్సును ఆపరించియున్న కల్మషము తొలగి పోవుననియు, ఆయనకు ఆత్మజ్ఞానము లభించుననియు తలంచెను. ఆయన ఇంద్రునితో ఇటులనుడివెను—“ నాయనా, నీసందేహము సరియైనది. ఆత్మఎట్టిదో నీవు ఇంకను గ్రహింపలేకున్నావు. కాని ఇకను విశేషశ్రమ పడవలసిన వనిలేదు. నాలుగు సంవత్సరములు బ్రహ్మచర్యమును పాలించిన యడల నీవు సమస్తమును గ్రహింపగలవు. ”

ప్రజాపతి మాటలువిని ఇంద్రుడు శాంతచిత్తుడాయెను, నాలుగు సంవత్సరములే కదా! సామాన్యమైన విషయము. 96 సంవత్సరములు బ్రహ్మచర్యము పాలింపగా ఈ నాలుగు సంవత్సరములు కష్టమా ? అని తలంచెను. నాలుగు సంవ

త్సరములు పూర్తిఅయిన వెంటనే ప్రజాపతి ఒకరోజున ఇంద్రునకు ఆత్మజ్ఞానమును ప్రసాదించెను

“బిడ్డా, ఇహికాలము కఠిరమును, మనస్సును ఆత్మ అని గ్రహించితివి. అందువలన నీవు ఏమియుగ్రహింపజాలక పోయితివి. జనన, మరణములు, బాధలు—ఇవి ఆత్మియు దేహమునకు చెందినవి. సుఖ, దుఃఖ, భయములు మనస్సునకు చెందినవి. ఆత్మకు ఏటితో స బంధము లేదు. ఆత్మ దేహమునందుండి, దేహము నందుగల అంగప్రత్యంగముల ద్వారాను, మనస్సు, బుద్ధి ద్వారాను సకల కార్యములు నెరవేర్చు కొనుచుండును. ఆత్మకు ఆదిలేదు, అంతములేదు, ఆయన చిరచైతన్య మయుడు, చిర ఆనందమయుడు.

ఇందుగిడు సాంసారిక సుఖముల విషయమై తెలుసుకొనుటకు వచ్చియుండెను. నూనె సప్తశ్రీరసము సాధన చేసిన పిమ్మట అనంత ఆనందస్వరూపుని తెలిసికొని స్వర్గ రాజ్యమున ప్రవేశించెను.

దేవతలు బ్రహ్మను దర్శించుట

—(०)—

పూర్వకాలమున దేవతలకు, అనురులకు గొప్ప యుద్ధము జరిగెను. ఇట్టి యుద్ధములు వారిలో సర్వదా జరుగుచునే యుండును. అనురులు పరమేశ్వరుని మంగళమయ నియమములను అంగీకరింపరైరి. వారు ప్రపంచ సృష్టిని తలక్రిందులు చేసి, దేవతలను స్వర్గమునుండి తరిమివైచి, మానవులపైస, ప్రపంచముపైన ఎన్నియో అత్యాచారములను గావించి, తమ ఇచ్చ వచ్చినటుల సమస్తమును భగ్నము చేసి, కొన్ని స్థలములలో నూతన సృష్టిని జేసి తాము భోగ భాగ్యములను అనుభవించుచుండిరి. వారికి యజ్ఞములు లేవు, ధర్మములేదు, ఏ దేవతలేదు, ఈశ్వరుడు లేడు, తామే తమకు సర్వస్వము. తమ ప్రాణ పూజయే తమకు శ్రేష్ఠమైన పూజ! ఆ కారణముచేతనే వారిని అనురు లందురు. వారు దేవతలను గౌరవింపరు. దేవతల దైవ మను, పరమేశ్వరుని, ఋషులు బ్రహ్మ నానుముతో పూజించిన వానిని, అందరికంటె గొప్పవానిని, అందరికిని కర్త అయిన వానిని, సకల శక్తికి మూల శక్తిని గురించి ఏమియు ఎరుగరు, వారు ప్రపంచమునకు పరమ శత్రువులు.

ఉపనిషత్తులలో వర్ణింపబడిన ఆ మహత్తర బ్రహ్మ విషయము దేవతలకు కూడ తెలియదు. దేవతలు కూడ

తామే గొప్పవారని తలంచుకొన్నారు. కాని దుష్టాత్ములు అనురులు ఎచ్చటనుండి జన్మించిరో ఎవరికిని తెలియకున్నది. వీరితో దేవతలు నిర్వహించ లేకున్నారు. దేవతా, అనురుల యుద్ధములో అప్పడప్పడు దేవతలే ఓడిపోవు చుండిరి.

బ్రహ్మను అనురులుగాని, దేవతలుగాని ఎరుగరు. బ్రహ్మ అందరిని ఎరుగుదురు, ఆయన సృష్టికర్త. ఆయన అందరిని పాలించును, అందరిని ధ్వంసము చేయును. ఆయన సర్వమయుడు, సర్వశక్తి మంతుడు, ఆయన పరమదేవత, పరమనియంతే. ఆయన ఈ నిఖిలభువనమునుదు వ్యాపించి, సమస్తమును అతిక్రమించి విరాజిల్లు చుండును.

ఈ దేవానురుల యుద్ధములో బ్రహ్మ దేవతలకే జయము కలిగించు చుండును. పరమేశ్వరుని కార్యములు గావించుట చేతనే దేవతలు పరమేశ్వరునకు ప్రియపాత్రులైరి. ఊర్ధ్వమున ద్యులోకము, నిమ్నతలమున భూలోకము, మన ఈ పృథివి, మధ్య అనంత గ్రహనక్షత్రమలతో పూర్ణమైన అంతరిక్షము — ఈ సమస్తసృష్టిని రక్షించుట, పాలించుటయే దేవతల కార్యము. అందరికి మంగళము సమకూర్చుటయే దేవతల వ్రతము. కాని అనురులను తరిమివేయుని యడల వారి అత్యాచారముల వలన అగ్ని, వాయువు, సూర్యుడు—మొదలైన వారెవరును తమతమ కార్యములను నెరవేర్చు కొనుటలేదు, ఋషులు వేదములను పఠింపజాలరు, రాజులు రాజ్యపాలన చేయజాలరు, ప్రజలు సత్సంతోషముగా జీవి

తములను గడువ జాల కున్నారు. సృష్టికి నియమ నిరుద్ధ కార్యములు గావించుటయే అనురుల ధర్మము ! అందువలన దేవరాజు ఇందుకొక పిడుగుతో సర్వదా యుద్ధము చేయ వలసి యుండెను. అనురులను అణచివేసి సృష్టిని రక్షించు వారు ఇందుకొక కాక మరెవరు ? శత్రువులమును ఆక్రమించుట, శత్రువులతో యుద్ధము చేయుట, శత్రువుల నగరమును కొల్లగొట్టుట, సగరమును ధ్వంసము చేయుట, ఈ కార్యములు ఒక వైపున;— మరియొక వైపున, భక్తులగు రాజుల కొరకు, ఋషుల కొరకు సగరములను నిర్మించుట, వంశైసలను కట్టుట, మేఘమును పిడుగుచేత బద్ధలు చేసి ప్రపంచములో శీతలపారిని వర్షింప చేయుట, ఇవియే ఇందుని దైనిక కార్యములు. ఇందుకొక ప్రసాదించిన వర్షము వలన సస్యములు పండును, గడ్డి మొలచును. తత్ఫలితముగా రాజులు, ఋషులు దన ధాన్యములతో సమృద్ధులగువారు, రసయంత్ర తృణమువలన ఘృష్టివంతమై ధేనువులనుండి పాలు, పాలనుండి ఘృతము పొందెడివారు. ఆశీతులను రక్షించుటకును, దేవతల శత్రువులను ధ్వంసము చేయుటకును, ఇందుకొక సర్వదా జాగరూకుడై యుండువాడు. రాజులు, ఋషులు ఇందుని సహాయముతో ధన ధాన్యములు, పాలు, నెయ్యి, సంపాదించి సుఖముగా కాలము గడుపుచు ఇందుని సంతృప్తి కొరకు యాగములు చేయుచుండువారు. ఇందుకొక దేవతలతోసహా యజ్ఞములో పాల్గొని, ఋషులు తయారుచేసిన సోమరసమును మహాదానందముతో పానముచేయువారు. దేవతలతో సమానమైన

వారు మరియొకరు లేరనియు. అంత గొప్పవారు ఎవరు కాజాలరనియు తలంచువారు, దేవతలు అనురులు, యజ్ఞ ఫలము వలన ఇందునకు, దేవతలకు బలము వృద్ధి చెందెడిది, వారు ఇంకను అనురులను ధ్వంసము చేయువారు, విశేష ఉత్సాహముతో తమ కార్యములను నెరవేర్చుచుండెడివారు. యజ్ఞ శీలురగు ఋషులు, రాజులు దేవతల సహాయముతో విశేషముగా ధన ధాన్యములను, భేనువులను పొందెడివారు. దేవతల అనుగ్రహము వలన వారికి కరువు ఉండెడిదికాదు. ఎట్టి వ్యాధులును సంభవించెడివి కావు, అనావృష్టి అతివృష్టి ఉండెడిది కాదు, అకాల వార్షికము, మృత్యువు సంభవించెడివి కావు. వారు వుత్తర, పౌత్రులతో, విచిత్ర సౌందర్యముతో ఆనందముతో కల సంవత్సరములు జీవన యాత్రను గడపెడి వారు. దేవతలు, మానవులు యాగముల ద్వారా ఇటుల ఏకమై స్వర్గ, మర్త్యములను నువర్ణ సూత్రముతో బంధించి పరమానందమును అనుభవించు వారు.

ఈ విశాల సృష్టిలో బ్రహ్మ తనను ఇంకను ప్రకాశితములో చేయలేదు. ఋషులు యజ్ఞము చేయుచుండిరి. దేవతలకు సంతోషము కలుగ చేయుచుండిరి, కీర్తనములను పాడుచుండిరి, ఉత్సవములను గావించుచుండిరి. దేవతలు మానవులకు ప్రపంచమునకు హితకార్యములు గావించుచుండిరి, అనురులతో యుద్ధము చేయుచుండిరి. కాని మహత్తరుడైన పరమేశ్వరుని గురించి ఎవరును ఎరుగరైరి. ఋషులు దేవతలు ఎరుగరు, అనురులు అసలే ఎరుగరు, సృష్టిలోని

గూఢమైన ఆరము ప్రకటితమయ్యు కానటులే ఉండెను. ఋషులు తపస్సులో నిమగ్నులై యుండిరి. ఇట్టి సమయములో మహాత్తరుడైన బ్రహ్మకు ఒక కోరిక కలిగెను.

— “ దేవతలు, మానవులు సత్యసాధన గావించి పరిపూర్ణులు అగుదురుగాక ” అని దీవించెను.

ఈ దినము నుండియే ఋషుల హృదయములలో ఉపనిషత్తుల తత్వము ప్రకాశితమయ్యెను. ఋషి కంఠములలో ఉపనిషత్తుల మంత్రములు సంగీతమువలె ధ్వనించుచుండెను. దేవతలు బ్రహ్మశక్తిని గ్రహించి తాము మహిమాన్వితులై, శక్తివంతులైరి, అనురులు బ్రహ్మను గ్రహింపజాలక నీచులై పోయిరి.

దేవతలకు అనురులకు మరల యుద్ధము ఆరంభమాయెను. దేవతలు హఠాత్తుగా బ్రహ్మశక్తివలన శక్తిశాలురై అనురులను సంపూర్ణముగా ఓడించిరి. దేవతలు మహాత్తరమైన జయమును పొందిరి. మాశక్తి మహాత్తరమైనదని గర్వించిరి. జయ గౌరవముచేత గర్వితులై దేవతలు ఉత్సవము చేయ సమకట్టిరి. బ్రహ్మబలము వలననే వారికి బలము కలిగిన దనియు, బ్రహ్మశక్తివలననే వారికి శక్తి చేకూరిన దనియు వారు గ్రహింపలేక పోయిరి. అందువలన వారు బ్రహ్మను స్మరించుకొనలేదు. నూర్చుని వెలుతురు వల్లనే చంద్రునికి వెలుగు కలిగినది, చంద్రునకు స్వంత

వెలుగు లేదు. బ్రహ్మ అంతరమునందుండి సమస్తమును చూచెను, సమస్తమును గ్రహించెను.

“ దేవతలు నాకు ప్రియులు, వారు నాస్పృష్టిని శాసించుచున్నారు, పాలించు చున్నారు. నేను వారికి జ్ఞాన సత్యముల జ్యోతిని ప్రసాదించును. వారు అసురులవలె మిథ్యాభిమానముచే అంధులు కారు. ఉత్సవ తేత్రమునకు దేవతలు ఒక్కొక్కరే వచ్చి సమావేశ మగుచుండిరి. అగ్ని వచ్చెను, వాయువు వచ్చెను, వరుణ వచ్చెను, ఆశ్వినీ కుమారులు ఇద్దరు వచ్చిరి, ఉషా, ఆదితి వచ్చిరి ఆఖిలన దేవరాజు ఇంద్రుడు వచ్చెను. ఉత్సవ ఆరంభము కానుగడెను. ఇట్టి సమయములో అద్భుతమైన జ్యోతి, తేజము కానుపించెను. దేవతలు యిట్టిరూపమును ఎన్నడును చూడలేదు. భాషతో వర్ణింప జాలము, అది వాస్తవముగా అచిరవచనీయమైనది! విస్మయ మొందిరి. ఈ త్రిభువనములో వారికి తెలియనిది లేదని వారు తలచిరి నేడు తెలియని దాని వార్త వచ్చినటుల గ్రహించిరి, ఈ తెలియనిదానిని తెలుసుకొనవలయునని గ్రహించిరి. దేవతలు వెనుకముందులు ఆలోచించి ఈ అపూర్వ పురుషునివార్త తెలుసుకొనుటకు సంకల్పించిరి. అగ్నితో ఇటుల నుడివిరి.

— “ నీవు మాకు అగ్గిని, నీవు మాకు ముఖము వంటి దానవు, నీకు సమస్తమును తెలియనును. మానవజనున నీవే ఈ అపూర్వ పురుషుని గురించి తెలుసుకొని రమ్మ. ”

అగ్ని తనకుగల పరాక్రమమును గురించి ఎరుగును. అందు వలన దేవతల ప్రతినిధిగా అతిగర్వముతో బయలుదేరి పోయెను.

అగ్ని ఆ పురుషుని సమీపమునకుమాత్రమే పోయెను. అగ్ని ఆ పురుషుని ప్రశ్నించుటకుముందే, ఆ పురుషుడే అగ్నిని ఇటుల ప్రశ్నించెను. “ నీవు ఎవరవు ? ” అగ్ని సగర్వముతో ఇటుల జవాబు చెప్పెను. “ నేను అగ్నిని, నేను జాతవేదను, (అనగా జన్మించిన ప్రతి వస్తువును ఎరిగిన దానిని) ” అగ్ని జాతవేదనని పరిచయము తెలియ జేసెను. కాని ఆ అశ్చర్యకరమైన పురుషుని పరిచయమును అడుగజాలక పోయెను. ఆ పురుషుడు అగ్ని పరిచయమును పొందెను. మరల ఇటుల ప్రశ్నించెను.

— “ సరే, నీ పేరు తెలుసుకొంటిని, నీ పనినిగురించి నీ శక్తిని గురించి తెలియ జేయుము. ” అగ్ని ఈ సారికూడ సగర్వముగా జవాబు యిచ్చెను. “ నేను ఈ ప్రపంచములో ఉన్న పదార్థముల నన్నిటిని కాల్చి వేయగలను ” “ అలానా అట్లయినచో ఈ గడ్డిపోచను కాల్చివేయుము ” అని ఆ పురుషుడు అగ్ని ఎదుట గడ్డిపోచను పడవైచెను.

అగ్ని అనేక అరణ్యములను కాల్చి వేసినది. నేడు సామాన్యమైన గడ్డిపోచను కాల్చజాలనా ? దానికి నవ్వు వచ్చెను, భయముకూడా కలిగెను. ఏమో, దానిలో ఏమి

ఉన్నదోయని శంకించెను. అది తన యావశ్యక్తిని ప్రయోగించి జ్వలించెను. కాని ప్రయత్నము విఫలమాయెను. నేడు ఒక అజ్ఞాత పురుషుని సమక్షమున అగ్నియొక్క అహంకార మంతయు చూర్ణ విచూర్ణమై పోయెను. సంవత్సరముల కొలది మహత్తర యజ్ఞములను నెరవేర్చెను, దేవాసురుల సంగ్రామములో అనుర వంశమునే నాశనము చేసి జయికిరీటము ధరించి యుండెను, నేడు ఈ అజ్ఞాత పురుషుని వద్ద సమస్తము పటాపంచలై పోయెనా! దుఃఖముచేత, అవమానముచేత శిరమును వంచుకుని తిరిగి పోయెను. ఆ పురుషుని పరిచయమును ప్రశ్నించలేదు. అగ్ని తిరిగి వచ్చి దేవతలతో ఇటుల నుడివెను— “ నేను దగ్ధము చేయజాలకపోతిని, నేను అగ్నిని, కాని ఆ పురుషుని పరిచయము తెలుసుకొనజాలక పోతిని. ”

దేవతలు అగ్ని గావించిన ప్రయత్నములు వ్యర్థ మైనవని తెలుసుకొని విశేషముగా విచారించిరి, ఈ సారి వాయువును పంపిరి. వాయువు కూడ తక్కువైనది కాదు. అగ్ని వలె వాయువు ఆ పురుషుని సమక్షమున నిలువబడినపుడు, ఆయన ముందుగానే “ నీవు ఎవరవు ? ” అని ప్రశ్నించెను, “ నేను వాయువును, మాతరివ్యను, అంతరిక్షమున విహరించుచుందును ” అని వాయువు కూడ గర్వముతో జవాబు చెప్పెను. ఆ పురుషుడే మరల ప్రశ్నించెను.

— “ నీవేరు తెలిసినది, కాని నీశక్తి సామర్థ్యములు ఎట్టివి ? ” వాయువుకూడ అగ్నివలెనే అహంకారముతో

జవాబు చెప్పెను— “ నేను ఈ ప్రపంచములో ఉన్న ఏనువునైనను ఎగురగొట్టగలను. ఆ పురుషుడు వెంటనే ఒక గడ్డి పోచను పడవైచి దీనిని ఎగుర గొట్టుమని ఆదేశించెను.” కాని ఎంత ప్రయత్నించినను లాభములేకపోయెను. వాయువు ప్రళయ ఝర్ఘాఝాపము వచ్చికూడ ఒక్క తృణమును కదల్చలేక పోయెను. అగ్నివలెనే సిగ్గుపడి పోయి, తిరిగి వచ్చి, దేవతలకు తన వ్యర్థ ప్రయత్నమును గురించి తెలియ జేసెను. “ నేను ఈ పురుషుని గురించి గ్రహింపజాలక పోయితిని” అని జవాబు నొసగెను.

దేవతలకు కూడ భయము కలిగెను. ఆ శక్తి మంత్రుడగు ఆశ్చర్య పురుషుడు తన మహిమచే మహిమాన్వితుడై దేవతల సమక్షమున పరమ రహస్యము రూపముతో ప్రకాశించుచున్నాడు. దేవతలు సమస్తమును చూచుచున్నారు, సమస్తమును గ్రహించుచున్నారు, కాని నేడు దేవతల బుద్ధి నిస్తేజమై యున్నది. ఈ రహస్యమును భేదించుటకు ఆసమర్థులై యున్నారు.

రణజయముచేత గర్వితయై దేవతల బుద్ధి తనమహిమలో మహిమాన్విత మగుచున్న ఈ సమయములో, వారికి సమానులు లేరని తలంచుచున్న యీ సమయములో, అభిమాన శిఖరమునకుపోయి నిర్లక్ష్య దృష్టితో విశ్వములోని నిగూఢ రహస్యమును గ్రహించుచున్న యీ సమయములో, ఎంత కూరముగా వతనము సంభవించినది! ఏమి! ఈ

ఆశ్చర్యము ! అభిమానమునయు, గౌరవ గర్వముంతయు నిమిషములో చూర్ణవిచూర్ణమై పోయెనా ? ఇంక ఎవరిని పంపి నను లాభము లేదని తలంచి దేవతలు దేవరాజు ఇంద్రునితో ఇటుల నుడివిరి— “ ఇంద్రా, నీవుమాకు రాజపు, నీ శక్తి సామర్థ్యములకు సాటిలేదు నీవువెళ్ళి, ఈ పురుషుడు ఎవరో తెలుసుకొనివచ్చి, మాకు తెలియజేయుము.

ఇందుడు నెమ్మదిగా ఆ పురుషుని సమీపమునకు మాత్రమే పోయెను. ఇందుడు ఆయనను చూడజాలక పోయెను ! దేవతల విస్మయము వేయి రేట్లు పెరుగునట్లు ఆశ్చర్య పురుషుడు, ఆశ్చర్య భావముతో అదృశ్యుడై పోయెను. ఇందుడు అచటనే నిలువబడి ఉండెను. ఈ యనయేనా దేవరాజు సోమరసపానముచేసి ఆనందముతో నృత్యము చేయుచు “ నేను ఆమరుడ ” నని తలంచువాడు ఈయనయేనా ? ఆమరులను జయించి తనకుతానే మెచ్చుకొనుచు “ ఈ దేవశక్తి అద్భుతమైనదని దీనికి, సాధ్యము కానిది లేదని ” తలంచువారు ఈయనయేనా ? “ వ్రపంచములో రాజును, దేవతను, దేవతలరాజును సేసేఅని తలంచినది యీయనయేనా ? ” “ పిడుగునాకు ఆస్త్రము అనురుగునా గుర్తి, అగ్ని, వాయువులు నారెండు హస్తములు, నా ఆలయనామము ఆమరావతి, నారథము పేరు పుష్పకము, అది ఆకాశమును భేదించుకుని గాలికంటె వేగముగా ప్రయాణము చేయును. నావాహనము ఐరావతయి, అశ్వరాజు ఉచ్చైశ్రవా, ఋషులు యజ్ఞముచేసి శ్రీష్టభాగమును నాకే అప్పింతురు. నన్ను సంతోష

పెట్టుటకు సురసరులు, ఋషులు రాజులు అందరును ప్రయత్నించుచుండురు. నాకంటె గొప్పవారెవరు" అని తలంచి నది యాయనయేనా? ఇంద్రుని అభిమానము బ్రద్దలై పోయెను. ఆయన శిశి అంతయు వ్యర్థమై పోయెను. "ఆశ్చర్యపురుషుని నేను చూడజాలక పోతి నని" తలంచెను. ఇంద్రుని రాజదర్పము, దేవదర్పము — అంతయు అదృశ్యమై పోయెను. కాని ఇంద్రుడు అగ్ని వాయువులవలె వెంటనే తిరిగి పోలేదు. జిజ్ఞాసుభావముతో నిలవబడి ఉండెను.

నేడు దేవతలకు శుభదినము. ఆకాశమంతయు అద్భుతమగు జ్యోతిర్మయ రూపము దాల్చెను. ఆశ్చర్యముతో ఇంద్రుని శిరస్సు వంగిపోయెను. ఇంద్రుని నయనములలో విద్యుల్లతలు వెలుగుచుండెను. ఇంద్రుడు నిరీక్షించుచూచెను. ఆకాశమున ఆశ్చర్యమగు రమణీయ మూర్తిని దర్శించెను. రమణి శోభాయ మానయై ఉండెను, సువర్ణ ఆభరణములు ప్రకాశించుచుండెను, ఆమె దేహజ్యోతివలన దిక్కులన్నియు ప్రకాశించుచుండెను. కల్యాణకారిణిగు జననిరూపము దాల్చి ఉండెను, ఆవరమ రమణీయ మూర్తిని దర్శించి సంతసే వరాభయములను ప్రసాదించి ఇంద్రునకు ఆనందమును కలిగించెను, ఇంద్రుని మనస్సునందు ఆవరించియున్న అంధకారము క్రమముగా తొలగిపోయెను. ఉమాను దర్శించి తృప్తి కెందెను, శాంతచిత్తుడయ్యెను. ఈమె నుంగళదాయిని, ప్రేమరూపిణి, కరుణామయి, దివ్యజ్యోతి, విశ్వర్యమూర్తి ! ఇంద్రుడు నేడు కిష్యుడాయెను. ఆయన గర్వము అంతయు

అణగిపోయెను. బుద్ధిద్వారా ఆయనను గ్రహింపలేకపోయెను. శక్తి సామర్థ్యములచే ఆయనను సంపాదించ లేకపోయెను.

ఇందుని ప్రశ్నకు ఉమా స్నిగ్ధమాధురకంఠముతో ఇటుల నుడివెను—“ బ్రహ్మ”. ఉమాచెప్పినది—“ఆయన బ్రహ్మ, ఆ బ్రహ్మ విజయమువల్లనే ఖిరుతొలగిపోవుచుండెను. ఈమె, ఉమా, ఈమె మాత ! ఈమె వేదమాత సాక్షాత్తు బ్రహ్మవిద్య, బ్రహ్మయొక్క నిర్మల ప్రసాదము. బ్రహ్మయొక్క అపారకరుణ యీమేయే ! ఈమె ఎవరికి కారుణ్యమును ప్రసాదించినను ఆయనకు బ్రహ్మవిద్య సులభముగా లభించును. పరమదేవత ప్రకాశించుటకు ముందు ఆమె దివ్యరూపము సూచనగా ఆవిర్భవించును, సకలసంశయములను తొలగించును.

ఇంద్రుడు ఉమాను చూచి అభయము పొందెను. భక్తిపూర్ణ చిత్తముతో ప్రశ్నించెను—“ అమ్మా, ఈ ఆశ్చర్యపురుషుడు ఎవరు ? ” ఇంద్రుడు మహిమాన్వితులగుచుండురు, ఉమా మరేమియు నుడువలేదు. ఇంద్రుని హృదయములో విద్యుల్లతలవలె ఆవిర్భవించి సకల సంశయములను తొలగించి ఇందుని సమక్షమునుండి నిమిషములో అదృశ్యమైపోయెను. ఇందుడు సూతన జన్మను, సవదేవితమును పొందెను.

దూరముగా దేవతలు ఇంద్రుని కొరకు ఆపేక్షించుచుండిరి. కాని ఇప్పుడు ఆ ఇంద్రుడులేడు. ఉమాస్పర్శవలన

ఇందుని నయనములలో నూతనజ్యోతి వెలుగుచుండెను. అమహత్తర పురుషుని నామము బ్రహ్మ అని ఈశుధముహూర్తమున గ్రహించెను. బ్రహ్మయే అందరికంటె మహత్తరుడు బ్రహ్మ సమస్త ప్రపంచములోని సకల రూపములు, ఈ విశ్వ భువనమే ఆయన, ఆయన ఆత్మ, ఆయన పరమాత్మ. ఆయన శక్తి. ఆయన శక్తివలననే అందరును శక్తిశాలు రగుచు న్నారు. ఆయన జ్ఞానము వలననే అందరును జ్ఞానులగు చున్నారు. ఆయన ప్రకాశము వల్లనే అన్నియు ప్రకాశించు చున్నవి. ఆయన ఇచ్చ వల్లనే ఈ విశ్వము సృష్టింప బడు చున్నది ఆయన కార్యములకు నియంత, బుద్ధికి ప్రేరేపకుడు, అంతరమునకు అంతర్యామి. ఈ బ్రహ్మశక్తి వల్లనే శక్తిశాలురై విజయమును పొందితి మని ఇందుడు గ్రహించెను.

ఇందుడు ప్రథమమున బ్రహ్మవిషయము గ్రహించుటచే ఆయనయే దేవతలలో శ్రేష్ఠుడాయెను. ఈసారి అందరును ఏకమై బ్రహ్మయొక్క విజయోత్సవమును జయ పదముగా నెరవేర్చిరి.

•

నాండా శంకరయ్యగారి
ప్రిమియర్ ప్రెస్ నందు
ముద్రితము.
సికింద్రాబాద్.

